

ДЕРЖАВНЕ АГЕНТСТВО ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНЕ СПЕЦІАЛІЗОВАНЕ ГОСПОДАРСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО
«ЛІСИ УКРАЇНИ» (ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ»)
ФІЛІЯ «ПОЛІСЬКИЙ ЛІСОВИЙ ОФІС»

МАНЕВИЦЬКЕ НАДЛІСНИЦТВО
вул. Снітка Андрія, 31, с-ще Маневичі, Волинської області
тел.: +380673610496, manevytske.lg@e-forest.gov.ua

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директора
Філія «Поліський лісовий офіс»
ДП «Ліси України»

Віталій КОШИМАК

« 31 » грудня 2025 р.

ЗВІТ

за результатами післяпроектного моніторингу впливу планованої
діяльності на довкілля Маневицьке надлісництва
Філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України»

у відповідності до Висновку з оцінки впливу на довкілля планової діяльності:
№ 21/01-7044/1 «Спеціалізоване використання лісових ресурсів у порядку
проведення рубок головного користування та рубок формування та
оздоровлення лісів на території Філії «МАНЕВИЦЬКЕ ЛІСОВЕ
ГОСПОДАРСТВО» ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ» (філія «Маневицьке лісове
господарство»)

Начальник Маневицького надлісництва
Філія «Поліський лісовий офіс»
ДП «Ліси України»

Волюдимир РАДІОН

УДК 630*11

Державне агентство лісових ресурсів України
Національна академія наук України
Український орден «Знак Пошани» науково-дослідний інститут
лісового господарства та агролісомеліорації ім. Г. М. Висоцького

ПОЛІСЬКИЙ ФІЛІАЛ УКРАЇНСЬКОГО ОРДЕНА «ЗНАК ПОШАНИ»
НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО ІНСТИТУТУ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА ТА
АГРОЛІСОМЕЛІОРАЦІЇ ім. Г. М. ВИСОЦЬКОГО
(Поліський філіал УкрНДЛГА)

10004, с. Довжик, вул. Нескорених, 2, телефон: +380959455800
Житомирський р-н, Житомирська обл. e-mail: polysskiy_branch@ukr.net

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор Поліського філіалу УкрНДЛГА,
канд. с.-г. наук, с. н. с.
Віктор ШЕВЧУК
«_31_» __ грудня __ 2025 р.

ЗВІТ

про науково-дослідну роботу за темою №09.01/2025:
«Проведення післяпроектного моніторингу щодо спеціального
використання лісових ресурсів у порядку проведення рубок головного
користування та рубок формування та оздоровлення лісів на території
Філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України»
(Маневицьке надлісництво)
за 2025 рік
(частина I)

Керівник НДР:
старший науковий співробітник
канд. с.-г. наук, с. н. с.

Віктор ШЕВЧУК

Житомирська область, с. Довжик, 2025

ВИКОНАВЦІ ПІСЛЯПРОЕКТНОГО МОНІТОРИНГУ

Старший науковий співробітник, канд. с.-г. наук, с. н. с.

В. В. Шевчук

Старший науковий співробітник, канд. с.-г. наук

О. В. Жуковський

Старший науковий співробітник, канд. с.-г. наук, доцент

Т. В. Курбет

РЕФЕРАТ

Мета роботи: дослідити поширення рідкісних видів флори і фауни, рідкісних оселищ на ділянках планової діяльності на території Маневицького надлісництва філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України».

Методика досліджень: методи лісової таксації, лісознавства, лісівництва, лісової типології, фітоценології, ботаніки, зоології, екології, созології.

Результати НДР будуть використані у практичній діяльності Маневицького надлісництва філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України», зокрема по збереженню та відновленню цільових об'єктів моніторингу.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ПІСЛЯПРОЕКТНИЙ МОНІТОРИНГ, МАНЕВИЦЬКЕ НАДЛІСНИЦТВО, ФІЛІЯ «ПОЛІСЬКИЙ ЛІСОВИЙ ОФІС», ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ», БІОТОП, ФІТОЦЕНОЗ, РІДКІСНІ ВИДИ ФЛОРИ І ФАУНИ, РІДКІСНІ ОСЕЛИЩА, РУБКИ ГОЛОВНОГО КОРИСТУВАННЯ, ЛІСОВІДНОВЛЕННЯ.

ВСТУП

Дослідження є початковим етапом післяпроектного моніторингу цільових об'єктів планової діяльності на території Маневицького надлісництва філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України», який здійснюється у відповідності до пункту 6 Висновка з ОВД № 21/01-7044/1 від 25.10.2024 р. (філія «Маневицьке лісове господарство» ДП «Ліси України»). В процесі реформування лісового господарства філія «Маневицьке лісове господарство» була ліквідована, а її територія увійшли до складу філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України» (Маневицького надлісництва). Моніторинг виконано на основі натурного обстеження у 2025 р. ділянок планової діяльності.

Головним завданням післяпроектного моніторингу флори, фауни і біорізноманіття було отримати перед проведенням планової діяльності актуальні дані про цільові об'єкти у виділах/частинах виділів, призначених під рубки головного користування у поточному році.

Згідно з вимогами оцінки впливу на довкілля, планова діяльність здійснюється з першочерговим врахуванням інтересів збереження видів рослин і тварин, включених до додатку 1 Резолюції № 6 Бернської конвенції (1998), а також до додатків самої Конвенції, та типів природних оселищ (біотопів) з додатку 1 Резолюції № 4 Бернської конвенції (1996), інших зразків природних оселищ (біотопів), їхніх комплексів, які повинні охоронятися згідно з Habitat Directive, середовищ існування для мігруючих видів тварин. Бернська Конвенція – Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування у Європі (Берн, 19 вересня 1979 р.). Далі у цьому документі – Бернська Конвенція.

Для виділів/частин виділів, де зареєстровано рідкісні види та оселища, на основі експертної оцінки та з урахуванням статей 39, 40 Закону України «Про рослинний світ», статей 39, 40 Закону України «Про тваринний світ», визначено необхідний режим збереження та, за потреби, запропоновано заходи для збереження цільових об'єктів.

Допустимість або недопустимість планової діяльності у зазначених виділах визначали відповідно до вимог щодо режиму збереження популяцій, встановлених в останньому виданні Червоної книги України, а для інших видів та для типів природних оселищ (біотопів) та оселищ видів керувалися експертними оцінками.

Термін «біологічне різноманіття» (біорізноманіття) у даному звіті вживається у визначенні Конвенції про охорону біологічного різноманіття від 1992 р., ратифікованої Законом № 257/94-ВР від 29.11.1994 р.

1. МЕТОДИКА ПІСЛЯПРОЕКТНОГО МОНІТОРИНГУ

1.1. Перелік цільових об'єктів, що підлягають моніторингу на території, де планується проведення планованої діяльності

1. Види фауни і флори, зазначені у додатку 1 Резолюції 6 (1998) Бернської Конвенції, а також у додатках до самої Конвенції. Для тварин враховуються осілі види, види, які розмножуються на даній території, залітні, кочові (мігруючі), рідкісні види, види на межі ареалу.

2. Природні середовища існування видів флори і фауни: місця зростання, розмноження, годівлі, полювання, водопою, зимівлі, ночівлі (наприклад, для кажанів), льоньки, міграції, житло/хатки і природні схованки.

3. Типи природних оселищ (біотопів) з додатку 1 Резолюції 4 (1996) Бернської Конвенції.

4. Об'єкти Червоної книги України [3, 4, 16, 17] та Зеленої книги України [5].

Переліки видів фауни, флори та природних оселищ наведено за документами:

1. Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (*Бернська конвенція*) [1].

2. Резолюція № 6 (1998) Постійного комітету Бернської конвенції «Про перелік видів, щодо потребують спеціальних заходів на їх збереження» з додатками.

3. Резолюція № 4 (1996) Постійного комітету Бернської конвенції «Про зникаючі природні середовища (оселища), що потребують спеціальних заходів для їх збереження» з додатком 1.

Ідентифікацію типів природних оселищ (біотопів) проводять, користуючись довідниками:

- Національний каталог біотопів України [2];

- Тлумачний посібник оселищ Резолюції №4 Бернської Конвенції, що знаходяться під загрозою і потребують спеціальних заходів охорони [8].

У випадку, коли біотоп на планованій ділянці РГК або у виділах її оточення у радіусі 100 м є звичайним, для цих ділянок допускається наведення типу лісу за лісовпорядними даними та рослинної асоціації за домінантною класифікацією [9, 10, 11].

1.2. Періодичність та головні завдання моніторингу біорізноманіття та біотопів

На території надлісництва ростуть як мішані, так і широколистяні ліси. Тому моніторинг біорізноманіття проведено у терміни: з 10 червня до 20 липня та з 01 вересня до 10 жовтня поточного року. Дані терміни цілком забезпечують повне виявлення цільових об'єктів – видового складу рослинного світу, гніздових видів птахів, ссавців, комах тощо.

Завданнями моніторингу були: отримання дані про цільові об'єкти на ділянках, запланованих під плановану діяльність; розробка плану заходів, визначених режимів збереження цільових об'єктів біорізноманіття та обмежень, внесення змін і доповнень. Для цього використано такі документи: Explanatory Notes and Guide lines for the period 2013-2018.Part 1: The Report Format Field-By-Field Guidance [12]; <https://www.coe.int/en/web/bern-convention/emerald-network> [7]; Національний каталог біотопів України [2]; Тлумачний посібник оселищ Резолюції № 4 Бернської Конвенції, що знаходяться під загрозою і потребують спеціальних заходів охорони [8].

1.3. Показники, які досліджуються у цільових об'єктів на видовому рівні

Для всіх виявлених цільових об'єктів флори і фауни наводиться їх коротка характеристика. Вона включає такі показники:

1. Назву виду.

2. Квартал, виділ.

3. Автора знахідки, дату.

4. Коротку характеристику виявленої популяції.

5. Статус збереження виду.
6. Перспективи збереження виду.
7. Головні загрози.
8. Заходи, які будуть вжиті для збереження виду та його оселища при проведенні планової діяльності.

Статус збереження

Статус збереження – це загальна оцінка стану популяції певного виду тварин/рослин або типу природних оселищ (біотопів). Оцінюють за двома критеріями:

1. Наскільки добре збережені на території лісокористування природні середовища існування виду (місця для жител і схованок, для зимівлі, гніздування/розмноження/виведення потомства, місця годівлі/полювання, коридори для міграцій/вільних пересувань по території). При цьому враховують і загальну площу придатних середовищ існування, і ступінь збереженості їхніх природних рис, важливих для існування певного виду тварин/рослин.

2. Здатність популяції до відновлення, наприклад, до самовідновлення, у разі припинення факторів порушень і турбування, або до відновлення за допомогою спеціальних, технічно доступних та економічно виправданих заходів і технологій.

Загальну екологічну оцінку статусу збереження виду тварин/рослин подають з використанням Explanatory Notes and Guide lines for the period 2013-2018. Part 1: there port for matfield-by-fieldguidance [12]. Статус збереження оцінюється за трибальною шкалою: сприятливий, несприятливий та невизначений.

Перспективи збереження

Перспективи збереження виду оцінюють у довготривалій перспективі і за сукупністю даних про вид, а саме:

- 1) зайнята площа або ареал, площі популяцій;
- 2) розміри і динаміка популяцій;
- 3) площі і якість природних середовищ існування для виду тварин або рослин (оселищ виду).

Рекомендована шкала відносної оцінки: а – перспективи хороші (сприятливі); б – несприятливі і неадекватні (для збереження виду); в – погані (дуже несприятливі); г – невідомо або не можливо встановити.

Перспективи збереження враховуються в оцінці статусу збереження. Статус збереження не може оцінюватися як сприятливий, якщо перспективи збереження не можна оцінити наступним чином: динаміка популяції конкретного виду тварин/рослин показує, що вид здатен до самопідтримання в довготривалій перспективі як життєздатний компонент у його природних середовищах існування; природний ареал виду не скорочується і ймовірно не почне скорочуватися у найближчому майбутньому (12 і більше років); в даний час зберігаються і ймовірно продовжать існувати достатні за площами/розмірами природні середовища існування (оселища виду) для збереження його популяцій у довготривалій перспективі.

Головні порушуючі фактори і загрози

Головні порушуючі фактори – це несприятливі впливи на популяцію/популяції, що були зареєстровані за період досліджень або на час проведення обстежень. Загрози – це майбутні прогнозовані несприятливі впливи, що очікуються у найближчі 6-12 років і впливатимуть у довготривалій перспективі на життєздатність популяцій або якість їхніх природних середовищ існування. Враховують порушуючі фактори і загрози власне для виду тварин/рослин і для його природних середовищ існування (оселищ виду). Користуються переліком порушуючих факторів і загроз, прийнятим для моніторингу і звітності для мережі NATURA2000 ЄС.

Доступ до переліків: через сайт www.coe.int за запитом «List of pressures and threats under the Resolution No.8 (2012)», або через веб-сторінку Reference portal for reporting under Article 17 of the Habitats Directive за пошуком «List of pressures and threats» [6, 12].

При цьому, перелік найвищих категорій загроз наступний:

A – сільське господарство;

B – лісове господарство;

C – видобування корисних копалин;

D – енергетика (виробництво енергії) та пов'язана з цим інфраструктура;

E – будівництво транспортної інфраструктури та власне транспорт;

F – житлова, виробнича, промислова забудова, території та забудова, пов'язані з масовим відпочинком;

G – використання та вирощування біоресурсів (інше, ніж сільське господарство та лісове господарство);

H – порушення, спричинені втручанням людини (військові дії, заходи з цивільного захисту, протиаварійні заходи тощо);

I – чужинні види живих організмів, види, що важко піддаються контролю;

J – забруднення різного роду;

K – зміни природних середовищ існування, викликані людською діяльністю;

L – природні процеси (за винятком катастрофічних);

M – природні катастрофи;

N – зміна клімату;

X – порушуючі фактори і загрози невідомі або не встановлені.

Кожен з порушуючих факторів та загроз рекомендується оцінювати за ступенем впливу, користуючись наступною шкалою:

V – високий: вплив значний, прямий, на значній площі, є однією з головних причин значного скорочення площі або розміру популяції або погіршення їхніх середовищ існування, або вплив перешкоджає відновленню популяції або їхніх середовищ існування до сприятливого стану;

P – помірний: вплив помірної сили, прямий або переважно опосередкований, поширюється на середню за площею територію (фактори і загрози слабкої дії не повинні включатися до переліку головних порушуючих факторів і загроз).

Заходи для збереження/відновлення

Сюди належать необхідні заходи, які вже здійснюються, та заходи, які необхідно здійснювати для підтримання і відновлення популяцій (або природних оселищ) до сприятливого статусу збереження.

Застосовано такі ступені оцінки:

a – основні найбільш вагомні заходи вже відомі, але ще не застосовуються;

b – основні найбільш вагомні заходи вже застосовуються.

Користуються переліком природоохоронних заходів, прийнятим для моніторингу і звітності для мережі NATURA2000 ЄС.

Доступ до переліку: через сайт www.coe.int за запитом «List of conservation measures under the Resolution No.8 (2012)», або через веб-сторінку Reference portal for reporting under Article 17 of the Habitats Directive за пошуком «List of conservation measures»; Explanatory Notes and Guide lines for the period 2013-2018 – Part 1: there port for matfield-by-fiel dguidance, Annex B. Доступ через веб-сайт www.coe.int на сторінці «Reference Portal for the Reporting under Resolution No.8»; Explanatory Notes and Guide lines for the period 2013-2018 – Part 2: Definitions and Methods, Розділ 1. Доступ через веб-сайт www.coe.int на сторінці «Reference Portal for the Reporting under Resolution No.8» [6].

1.4. Показники, які досліджуються у цільових об'єктів – рідкісних природних оселищ (біотопів)

Для рідкісних типів природних оселищ (біотопів) наводять:

1. Лісництво, номери кварталу та виділу та площу (га);
2. Habitat code – умовне позначення типу природних оселищ, згідно з переліком, прийнятим для моніторингу і звітності за Резолюцією 8 (2012) до Бернської конвенції [6]
3. Офіційну назву типу природних оселищ згідно з переліком, прийнятим для моніторингу і звітності за Резолюцією 8 (2012) до БК (доступ через сайт www.coe.int за пошуком «Species and habitats check lists for there porting under Resolution No 8. (2012)»).
4. Репрезентативність. Репрезентативність типу природних оселищ означає міру «природності» певного оселища (біотопу) у конкретному локалітеті, ступінь відповідності його (оселища) складу тим рисам і показникам, що вважаються еталонними для даного типу природних оселищ. Оцінюється за наявністю характерних видів рослин у структурі природного оселища. Має 4 ступені:

- A – найвища,
- B – висока,
- C – посередня,
- D – найнижча.

Для оцінки репрезентативності певного типу природних оселищ, склад його рослинного покриву порівнюють з характеристиками у довідниках: тлумачний посібник оселищ Резолюції №4 Бернської Конвенції, що знаходяться під загрозою і потребують спеціальних заходів охорони [8]; Inter pretation Manual of the habitats listed in Resolution No.4 (1996)/ Group of Experts on Protected Areas and Ecological Networks. 2015. Оригінальна версія доступна через eunis.eea.europa.eu [13].

Статус збереження – це загальна оцінка якісного стану певного типу природних оселищ у даному локалітеті, таксаційному виділі.

Відновлення, статус і перспективи збереження певного типу природних оселищ оцінюють за 3-а ступенями оцінки:

A – природне оселище у дуже хорошому стані: структура дуже добре збережена, а перспективи збереження екологічних функцій (екосистемних послуг) – хороші, незалежно від здатності до відновлення;

B – природне оселище у хорошому стані: структура добре або достатньо збережена, перспективи збереження екологічних функцій (екосистемних послуг), хороші, відновлення легке або можливе, рідше – відновлення складне,

C – природне оселище у поганому стані: частково порушена структура, перспективи збереження екологічних функцій (екосистемних послуг) задовільні або несприятливі, відновлення легке або можливе, або відновлення дуже складне чи з певних причин неможливе.

Для оцінки статусу збереження використовують:

1. Explanatory Notes and Guidelines for the period 2013-2018 – Part 1: there port for matfield-by-fiel dguidance, Annex D. Доступ через веб-сайт www.coe.int на сторінці «Reference Portal for the Reporting under Resolution No.8».

2. Explanatory Notes and Guidelines for the period 2013-2018 – Part 2: Definitions and Methods, Розділ 2. Доступ через веб-сайт www.coe.int на сторінці «Reference Portal for the Reporting under Resolution No.8».

2. ОБ'ЄКТИ ПІСЛЯПРОЕКТНОГО МОНІТОРИНГУ

У Маневицькому надлісництві, згідно Проекту організації та розвитку лісового господарства філії «Маневицьке лісове господарство» ДП «Ліси України» за 2023 р. головне користування планується проводити переважно у формі суцільно-лісосічних рубок. Планова діяльність, згідно зі звітом та Висновком ОВД 21/01-7044/1 від 25.10.2024 р. проводиться у 9 лісництвах, зокрема Маневицьке, Вовчецьке, Черевахівське, Галузійське, Карасинське, Новочервищанське, Соф'янівське, Куклинське та Оконське. У таблиці 2.1 наведено таксаційну характеристику ділянок планової діяльності.

Таблиця 2.1

Таксаційна характеристика ділянок планової діяльності

№ п/п	Номер кварталу	Номер виділу	Номер ділянки	Площа, га	Склад насадження	Вік, років	Тип лісу	Повнота
Маневицьке лісництво								
1					8С32С3		В3ДС	0,60
2					10С3		А2С	0,50
3					9С31БП		В2ДС	0,50
4					10С3		В2ДС	0,60
5					10С3		В2ДС	0,50
6					8С32С3		В2ДС	0,60
7					8С31ЯЛЕ1БП		С2ГДС	0,60
8					6С33ЯЛЕ1БП		С3ГДС	0,40
9					7С33БП		В2ДС	0,55
Вовчецьке лісництво								
10					10С3		А2С	0,60
11					10С3		А2С	0,60
12					10С3		А2С	0,60
13					10С3		В2ДС	0,60
14					10С3		В2ДС	0,60
15					10С3		В2ДС	0,65
16					10С3		В2ДС	0,65
17					10С3		В3ДС	0,60
18					10С3		В2ДС	0,50
19					10С3		В2ДС	0,50
20					10С3		В2ДС	0,60
21					10С3		А2С	0,70
22					10С3		А2С	0,60
23					10С3		А2С	0,45
24					10С3		А4С	0,65
Черевахівське лісництво								
25					10С3		В2ДС	0,60
26					10С3		В2ДС	0,65

№ п/п	Номер кварталу	Номер виділу	Номер ділянки	Площа, га	Склад насадження	Вік, років	Тип лісу	Повнота
27					7С32БП1ЯЛЕ		В2ДС	0,70
28					10С3		В2ДС	0,40
29					10С3		В2ДС	0,60
30					10С3		В2ДС	0,70
31					10С3		В2ДС	0,65
32					10С3		В2ДС	0,65
33					5С34Д31БП		В3ДС	0,75
34					10С3		А2С	0,70
Галузійське лісництво								
35					10С3		В3ДС	0,70
36					7С32С31БП		В4ДС	0,60
37					10С3		А2С	0,60
38					10С3		В3ДС	0,60
39					8С32БП		В3ДС	0,60
40					5С32Д32БП1ОС		С2ГСД	0,60
41					6С33БП1ОС		В2ДС	0,60
42					4С32С31БП3ЯЛЕ		В3ДС	0,60
43					6С33С31БП		В3ДС	0,60
44					8С31БП1ВЛЧ		В3ДС	0,60
45					6С32ЯЛЕ1ВЛЧ1БП		С3ЯГС	0,60
46					6С34С3		В2ДС	0,60
47					8С32С3		В2ДС	0,70
48					9С31БП		В2ДС	0,70
49					10С3		В2ДС	0,60
50					9С31БП		В3ДС	0,60
51					9С31БП		В4ДС	0,50
Карасинське лісництво								
52					8ВЛЧ1БП1С3		С4ВЛЧ	0,70
53					8С32С3		В2ДС	0,65
Новочервищанське лісництво								
54					10С3		В2ДС	0,60
55					6С34С3		А2С	0,40
56					10С3		В3ДС	0,60
Соф'янівське лісництво								
57					7С33С3		А2С	0,50
58					7С32С31БП		В2ДС	0,50
59					10С3		В2ДС	0,60

№ п/п	Номер кварталу	Номер виділу	Номер ділянки	Площа, га	Склад насадження	Вік, років	Тип лісу	Повнота
Куклинське лісництво								
60					10СЗ		А2С	0,60
61					10СЗ		В2ДС	0,60
Оконське лісництво								
62					10СЗ		А2С	0,50

3. РЕЗУЛЬТАТИ ПІСЛЯПРОЕКТНОГО МОНІТОРИНГУ МАНЕВИЦЬКОГО НАДЛІСНИЦТВА ФІЛІЇ «ПОЛІСЬКИЙ ЛІСОВИЙ ОФІС» ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ» (ВИСНОВОК ОВД № 21/01-7044/1 ВІД 25.10.2024 Р.)

3.1. Планова діяльність Маневицького надлісництва філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України»

Результати початкового етапу післяпроектного моніторингу ділянок планової діяльності, обстежених у 2025 р. Кількість і повна назва біотопів за відповідними класифікаційними системами Європи і України наводиться у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Номенклатура і представництво біотопів у місцях планової діяльності

№ п/п	Біотопи за класифікаційними системами України і Європи	Кількість об'єктів, одиниць
1	НКБУ: Д1.5.1 Ацидофільні дубові і сосново-дубові ліси; EUNIS: G1.8 Ацидофільні дубові ліси, G4.7 Мішані ацидофільні ліси <i>Pinus sylvestris</i> – <i>Quercus</i> ; Бериська конвенція: <u>G1.8 Ацидофільні дубові ліси</u> ; Оселищна Директива: <u>9190 Старовікові ацидофільні дубові ліси з <i>Quercus robur</i> на піщаних рівнинах.</u>	1
2	НКБУ: Д1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена; EUNIS: G1.21 Заплавні періодично мокрі ліси з домінуванням <i>Alnus</i> або <i>Fraxinus</i> ; Бериська конвенція: <u>G1.21 Заплавні періодично мокрі ліси з домінуванням <i>Alnus</i> або <i>Fraxinus</i></u> ; Оселищна Директива: <u>91E0 Заплавні ліси з <i>Alnus glutinosa</i> та <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion, Alnionincanae</i>).</u>	1
3	НКБУ: Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної; EUNIS: G3.4 Ліси <i>Pinus sylvestris</i> на південь від тайги (G3.42111 Субконтинентальні зеленомохові ліси сосни звичайної; G3.42113 Субконтинентальні молінієві ліси сосни звичайної; G3.42114 Субконтинентальні різнотравні ліси сосни звичайної); G4.4 Мішані ліси <i>Pinus sylvestris</i> – <i>Betula</i> ; G4.7 Мішані ацидофільні ліси <i>Pinus sylvestris</i> – <i>Quercus</i>).	51
4	НКБУ: Д2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної; EUNIS: G3.E Неморальні заболочені хвойні ліси, G4.1 Мішані заболочені ліси; Бериська конвенція: <u>G3.E Неморальні заболочені хвойні ліси</u> ; Оселищна Директива: <u>91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси.</u>	3
5	НКБУ: Д2.6 Антропогенні хвойні ліси; EUNIS: G3.F Культури хвойних виразно неприродного характеру; G5.3 Ділянки антропогенного хвойного лісу малої площі; G5.5 Ділянки антропогенного мішаного лісу малої площі.	6
Разом:		62

Лісові біотопи (за НКБУ) представлені наступними деревними, чагарниковими та трав'яними, моховими рослинами та лишайниками:

Д1.5.1 Ацидофільні дубові і сосново-дубові ліси. Головними деревними видами виступають сосна звичайна та дуб звичайний з домішкою берези повислої та осики. Трапляється у підліску крушина ламка та горобина звичайна. Трав'яно-чагарничковий ярус представлений орляком звичайним, чорницею, брусницею, плевроцієм Шребера, дикраном багатоніжковим (проективне покриття становить 75-79 %);

Д1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена. Вони представлені вільхою чорною з домішкою берези повислої та сосни звичайної. У підліску наявна крушина ламка,

верба козяча та малини звичайної. До складу живого надґрунтового покриву входить осоки гостра і продовгувата, підмаренник болотний, тонконоги болотний та звичайний, череда трироздільна, безщитник жіночий, теліптерис болотний, вербозілля звичайне, смовдь болотна (проективне покриття складається 50-55 %);

Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної. У цьому біотопі головною породою виступає сосна звичайна, а супутніми – береза повисла, дуб звичайний, ялина європейська, осика та вільха чорна. У підліску зустрічається крушина ламка та горобина звичайна. Живий надґрунтовий покрив складається з конвалії звичайної, чорниці, вересу звичайного, молінії голубої, ожики волосистої, перестріча лучного, смілки пониклої, суниці лісової, шавля кислого, дикрану багатоніжкового, плевроцію Шребера, гілокомію блискучого та лишайниками (кладонії стрункої, м'якої, дюймової та оленячої) (проективне покриття 70-90 %);

Д2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної. Ці ліси складаються з сосни звичайної або сосни звичайної та берези повислої. Підлісок представлений крушиною ламкою та вербою козячою. Живий надґрунтовий покрив складається з молінії голубої, багна болотного, лохини, чорниці, брусниці, вереса звичайного, дикрана багатоніжкового, плевроція Шребера, сфагнів оманливого та магелланського, зозулиного льону звичайного (проективне покриття 85-90 %);

Д2.6 Антропогенні хвойні ліси. Вони представлені деревостанами сосною звичайною або сосною звичайною та ялиною європейською з домішкою берези повислої та вільхи чорної. У підліску трапляється крушина ламка та горобина звичайна. Живий надґрунтовий покрив представлений конвалією звичайною, веснівкою дволистою, орляком звичайним, чорниціями, брусниціями, ожикою волосистою, перестрічем лучним, суницею лісовою, щитником шартрського, безщитником жіночим, дикраном багатоніжковим, плевроцієм Шребера, зозулиним льоном звичайним (проективне покриття становить 75-85 %).

Планову діяльність заплановано провести у 3 лісових рідкісних біотопах – Д1.5.1 Ацидофільні дубові і сосново-дубові ліси, Д1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена та Д2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної. Репрезентативність ці лісових рідкісних біотопів на ділянках планової діяльності є посередньою або найнижчою. За статусом збереження виділяються біотопи з хорошим та поганим станом, а перспективи збереження – хороші, задовільні та несприятливі. Основними причинами поганого стану цих насаджень є невідповідність деяких деревних порід типам лісорослинних умов, низька відносна повнота та т. д. Також, у цих насаджень знижується можливість виконувати ними екосистемні послуги. Наступним заходом є проведення планової діяльності і формування нових корінних насаджень більш адаптованих до змін клімату.

Для збереження типових (поширених) та рідкісних біотопів на території надлісництва, створено ряд природно-заповідних об'єктів, зокрема **ботанічна пам'ятки природи місцевого значення «Оконський ялиник»** (Оконське лісництво, квартал 3 (виділ 20); **пралісові пам'ятки природи місцевого значення «Охничівські природні ліси»** (Карасинське лісництво, квартал 43 (виділи 19, 28, 29, 34, 35)), **«Загорілівські природні ліси»** (Карасинське лісництво, квартал 19 (виділ 42), квартал 20 (виділи 10, 13)), **«Кременецькі природні ліси»** (Карасинське лісництво, квартал 2 (виділ 9)); **ландшафтний заказник загальнодержавного значення «Джерела»** (Черевахівське лісництво, квартал 20 (виділи 3-5, 9-12, 25,30, 39-43), квартал 21 (виділи 5, 18-25, 50, 51)); **ботанічний заказник загальнодержавного значення «Соф'янівський»** (Соф'янівське лісництво, квартал 8 (виділ 19), квартал 9), **лісові заказники місцевого значення «Дубина»** (Маневицьке лісництво, квартал 25 (виділ 54), квартал 26 (виділ 23), квартал 29 (виділи 7, 15, 22), квартал 30 (виділи 13, 43)), **«Карасинський»** (Карасинське лісництво, квартал 59 (виділ 3)), **«Маневицький»** (Маневицьке лісництво, квартал 14 (виділи 28, 29, 38, 43, 44, 45)); **ботанічні заказники місцевого значення «Вовчецький»** (Вовчецьке лісництво, квартал 3 (виділ 1)), **«Колодїївський»** (Вовчецьке лісництво, квартал 8 (виділ 5)), **«Костюхівський»** (Вовчецьке лісництво, квартал 15 (виділи 2, 3, 5)), **«Маневицький»** (Вовчецьке лісництво,

квартал 40 (виділи 33, 38, 41, 51)), «Софіянівський» (Соф'янівське лісництво, квартал 48 (виділи 25, 26)), «Череваський» (Соф'янівське лісництво, квартал 47 (виділ 30)); загальнозоологічні заказники місцевого значення «Маневицький» (Маневицьке лісництво, квартал 2), «Софіянівський резерват» (Соф'янівське лісництво, квартали 26, 27, 35-37), «Локоття» (Галузійське лісництво, квартал 56); орнітологічні заказники місцевого значення «Новочервищанський» (Новочервищанське лісництво, квартал 45 (виділ 47), квартал 46 (виділи 44-49), квартал 54 (виділи 13-24)), «Вовча будка» (Карасинське лісництво, квартал 9 (виділи 21, 24, 27)), «Вовчицький» (Вовчецьке лісництво, квартал 5 (виділ 21), квартали 20, 21), «Чорна долина» (Галузійське лісництво, квартали 48-50, 53, 54), «Чорний бусел» (Карасинське лісництво, квартал 31 (виділ 23), квартал 44 (виділ 50), квартал 51 (виділ 37)) та гідрологічний заказник місцевого значення «Світлий» (Соф'янівське лісництво, квартал 11 (виділи 11, 12, 19, 20, 22, 23, 27, 28)).

3.2. Дослідження наявності видів флори та фауни занесених до Червоної книги України на ділянках планової діяльності та на території надлісництва

У процесі післяпроектного моніторингу під час обстеження ділянок планової діяльності у 2025 році на території Маневицького надлісництва філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України» встановлювали наявність видів рослин і тварин, які підлягають охороні за Червоною книгою України.

Післяпроектні моніторингові дослідження свідчать, що на ділянках планової діяльності, обстежені у 2025 році на території надлісництва відсутні види рослин та тварин, що підлягають охороні згідно Червоної книги України.

У додатку А наведений квартально-видільний перелік ідентифікованих місць зростання, перебування видів тварин та рослин, занесених до Червоної книги України на території Маневицького надлісництва.

3.3. Післяпроектний моніторинг в об'єктах Смарагдової мережі Rivnenskyi Nature Reserve (UA0000023), Cheremskyi Nature Reserve (UA0000024), Stokhid-Nobel (UA0000168), Cherevaskyi Lis (UA0000262), Styr river valley in Volyn region (UA0000334) та Rys' (UA0000478) на території Маневицького надлісництва філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України»

3.3.1. Об'єкт Смарагдової мережі Rivnenskyi Nature Reserve (UA0000023)

В об'єкті Смарагдової мережі *Rivnenskyi Nature Reserve (UA0000023)* зафіксовані наступні біотоми за НКБУ:

водні біотоми:

- В1.1.1 Оліготрофні водойми з макрофітною рослинністю (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: С1.1 Постійні оліготрофні озера, ставки та водойми; *Додаток I Оселищної Директиви*: 3130 Оліготрофні до мезотрофних непроточні (лентичні) водойми з рослинністю *Littorelletea uniflorae* та/або *Isoëto-Nanojuncetea*);

- В1.1.2 Мезотрофні та евтрофні водойми з макрофітною рослинністю (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: С1.222 Вільноплаваючі скупчення *Hydrocharis morsus-ranae*; С1.223 Вільноплаваючі скупчення *Stratiotes aloides*; С1.224 Вільноплаваючі колонії *Utricularia australis* та *Utricularia vulgaris*; С1.3411 Угруповання водяних жовтеців на мілководдях; С1.3413 Зарості *Hottonia palustris* на мілководдях; *Додаток I Оселищної Директиви*: 3150 Природні евтрофні озера з рослинністю типу *Magnopotamion* або *Hydrocharition*);

- В1.1.3 Мезотрофні водойми з твердою (жорсткою) водою і угрупованнями харових водоростей (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: С1.1 Постійні оліготрофні озера, ставки та водойми; С1.25 Занурені килимки харофітів у мезотрофних водоймах; *Додаток I*

Оселищної Директиви: 3140 Оліго-мезотрофні водойми з жорсткою водою і бентосною рослинністю *Chara* spp.);

- B1.1.4 Дистрофні водойми з макрофітною рослинністю (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** C1.4 Постійні стоячі дистрофні водойми; **Додаток I Оселищної Директиви:** 3160 Природні дистрофні озера та стави;

- B2.1.1 Алювіальні ділянки та днища пересохлих водойм з однорічною земноводною рослинністю (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** C3.51 Євро-сибірські низькорослі однорічні земноводні угруповання (за винятком C3.5131 угруповань ситнику жаб'ячого); **Додаток I Оселищної Директиви:** 3130 Оліготрофні до мезотрофних непроточні (лентичні) водойми з рослинністю *Littorelletea uniflorae* та/або *Isoëto-Nanojuncetea*);

- B2.1.2 Алювіальні ділянки та днища пересохлих водойм з багаторічною земноводною рослинністю (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** C3.4 Маловидові угруповання низькорослих біляводних або земноводних рослин; **Додаток I Оселищної Директиви:** 3130 Оліготрофні до мезотрофних непроточні (лентичні) водойми з рослинністю *Littorelletea uniflorae* та/або *Isoëto-Nanojuncetea*);

- B3.2.2 Мезотрофні та евтрофні водотоки з повільною течією (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** C2.33 Мезотрофна рослинність повільно текучих водотоків; C2.34 Евтрофна рослинність повільно текучих водотоків; **Додаток I Оселищної Директиви:** 3260 Водотоки від рівнинних до гірських поясів з рослинністю *Ranunculion fluitantis* та *Callitricho-Batrachion*);

- B4.1.3 Прибережна мезотрофна рослинність на мулистих субстратах (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** D2.3 Перехідні трясовини та сплавини; **Додаток I Оселищної Директиви:** 7140 Перехідні трясовини та сплавини);

болотні біотопи:

- B2.2.2 Болотні та підтоплені ділянки з угрупованнями високих кореневищних осонок (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** D5.2 Зарості крупних осокових переважно без застою води);

- B2.2.3 Болотні та підтоплені ділянки з угрупованнями високих купинних осонок (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** D5.2 Зарості крупних осокових переважно без застою води);

- B3 Мезотрофні болота (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** D2.3 Перехідні болота та сплавини; **Додаток I Оселищної Директиви:** 7140 Перехідні трясовини та сплавини);

трав'яні біотопи:

- T1.1.1 Псамофітні трав'яні біотопи на кислих субстратах (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** E1.9 Незімкнені несередземноморські сухі кислі та нейтральні трав'яні угруповання, у тому числі континентальні трав'яні угруповання на дюнах; **Додаток I Оселищної Директиви:** 2330 Континентальні дюни з незімкненими угрупованнями з *Corynephorus* та *Agrostis*);

T1.1.2 Псамофітні трав'яні біотопи на нейтральних субстратах (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** X35 Континентальні піщані дюни; **Додаток I Оселищної Директиви:** 6120*Трав'яні угруповання на сухих карбонатних пісках);

- T2.4.1 Рівнинні та низькогірні пустищні луки (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** E1.71 Угруповання *Nardus stricta*);

- T3.1.1 Вологі евтрофні і мезотрофні сінокісні луки (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** E3.4 Мокрі або вологі евтрофні і мезотрофні луки; **Додаток I Оселищної Директиви:** 6440 Заплавні луки річкових долин *Cnidion dubii*);

- T3.1.2 Вологі оліготрофні сінокісні луки (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** E3.5 Мокрі або вологі оліготрофні луки; **Додаток I Оселищної Директиви:** 6410 Молінієві луки на вапнякових, торф'яних або глинисто-мулистих ґрунтах (*Molinion caeruleae*);

- T3.2 Вологі луки пасовищного використання (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** E3.4 Мокрі або вологі евтрофні і мезотрофні луки);

- Т3.3.1 Мокрі луки з домінуванням злакоподібних трав (*Резолюція 4 Берської конвенції*: E3.4 Мокрі або вологі евтрофні і мезотрофні луки);

чагарникові та чагарничкові біотопи:

- Ч7.1 Вербові чагарникові зарості піщаних і суглинкових берегів (*Резолюція 4 Берської конвенції*: F9.1 Прирічкові чагарники);

- Ч8 Псамофітні чагарникові угруповання (*Резолюція 4 Берської конвенції*: F9.1 Прирічкові чагарники);

- Ч10.1 Вересові пустища (*Резолюція 4 Берської конвенції*: F4.2 Сухі пустища; *Додаток I Оселищної Директиви*: 4030 Європейські сухі чагарничкові пустища);

лісові біотопи:

- Д1.2.1 Центральноевропейські грабово-дубові ліси (*Резолюція 4 Берської конвенції*: G1.A1 Ліси *Quercus – Fraxinus – Carpinus betulus* на евтрофних і мезотрофних ґрунтах; *Додаток I Оселищної Директиви*: 9170 Дубово-грабові ліси *Galio-Carpinetum*);

- Д1.5.1 Ацидофільні дубові і сосново-дубові ліси (*Резолюція 4 Берської конвенції*: G1.8 Ацидофільні дубові ліси; *Додаток I Оселищної Директиви*: 9190 Старовікові ацидофільні дубові ліси з *Quercus robur* на піщаних рівнинах);

- Д1.5.3 Сирі олігомезотрофні березові ліси (*Резолюція 4 Берської конвенції*: G1.51 Сфагнові березові ліси; *Додаток I Оселищної Директиви*: 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси);

- Д1.7.2 Мезотрофні болота з ярусом берези (*Резолюція 4 Берської конвенції*: G1.51 Сфагнові березові ліси; *Додаток I Оселищної Директиви*: 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси);

- Д2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної (*Резолюція 4 Берської конвенції*: G3.E Неморальні заболочені хвойні ліси; *Додаток I Оселищної Директиви*: 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси);

- Д2.5.2 Оліготрофні болота з ярусом сосни (*Резолюція 4 Берської конвенції*: G3.E Неморальні заболочені хвойні ліси; X04 Комплекси верхових боліт; *Додаток I Оселищної Директиви*: 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси).

В об'єкті Смарагдової мережі *Rivnenskyi Nature Reserve (UA0000023)* охороняються наступні види рослин і тварин:

рослини:

- жировик Льозеля (*Liparis loeselii* (L.) Rich.),
- наголоватки волошкові (*Jurinea cyanoides* (L.) Rchb.),
- рододендрон жовтий (*Rhododendron luteum* (L.) Sweet),
- сон розкритий (*Pulsatilla patens* (L.) Mill. s.l.),

безхребетні:

- борос Шнайдера (*Boros schneideri* (Panzer, 1795),
- вусач дубовий великий західний (*Cerambyx cerdo* (Linnaeus, 1758),
- жовтох шапранець (*Colias myrmidone* (Esper, 1781),
- каптурник лінійчастий (*Stephanopachys linearis* (Kugelann, 1792),
- плавунець-поводень дволінійний (*Graphoderus bilineatus* (De Geer, 1774),
- плоскотілка червона (*Cucujus cinnaberinus* (Scopoli, 1763),
- рябець Матурна (*Hypodryas maturna* (Linnaeus, 1761),
- тіньюлюб рудовусий (*Phryganophilus ruficollis* (Fabricius, 1798),

риби:

- в'юн звичайний (*Misgurnus fossilis* (Linnaeus, 1758),
- гірчак європейський (*Rhodeus amarus* (Bloch, 1782),
- месерниця озерна (*Rhynchocypris percniurus* (Pallas, 1814),
- щипавка звичайна (*Cobitis taenia* (Linnaeus, 1758),

землеводні:

- кумка звичайна (*Bombina bombina* (Linnaeus, 1761),
- тритон гребінчастий (*Triturus cristatus* (Laurenti, 1768),

плазуни:

- черепаха болотна європейська (*Emys orbicularis* (Linnaeus, 1758),

птахи:

- баранець великий (*Gallinago media* (Latham, 1787),
- бугай водяний (*Botaurus stellaris* (Linnaeus, 1758),
- бугайчик звичайний (*Ixobrychus minutus* (Linnaeus, 1766),
- гагара чорношия (*Gavia arctica* (Linnaeus, 1758),
- глушець (*Tetrao urogallus* (Linnaeus, 1758),
- деркач лучний (*Crex crex* (Linnaeus, 1758),
- дрімлюга звичайна (*Caprimulgus europaeus* (Linnaeus, 1758),
- дятел білоспинний (*Dendrocopos leucotos* (Bechstein, 1802),
- дятел середній (*Dendrocopos medius* (Linnaeus, 1758),
- дятел трипальний (*Picoides tridactylus* (Linnaeus, 1758),
- жайворонок лісовий (*Lullula arborea* (Linnaeus, 1758),
- жовна сива (*Picus canus* (J. F. Gmelin, 1788),
- жовна чорна (*Dryocopus martius* (Linnaeus, 1758),
- журавель сирій (*Grus grus* (Linnaeus, 1758),
- змієїд блакитноногий (*Circaetus gallicus* (Gmelin, 1788),
- квак звичайний (*Nycticorax nycticorax* (Linnaeus, 1758),
- кібчик червононогий (*Falco vespertinus* (Linnaeus, 1766),
- коловодник болотяний (*Tringa glareola* (Linnaeus, 1758),
- кропив'янка рябогруда (*Sylvia nisoria* (Bechstein, 1792),
- кричок білокрилий (*Chlidonias leucopterus* (Temminck, 1815),
- кричок білощокий (*Chlidonias hybrida* (Pallas, 1811),
- кричок каспійський (*Hydroprogne caspia* (Pallas, 1770),
- кричок малий (*Sterna albifrons* (Pallas, 1764),
- кричок річковий (*Sterna hirundo* (Linnaeus, 1758),
- кричок чорний (*Chlidonias niger* (Linnaeus, 1758),
- лебідь-кликун (*Cygnus cygnus* (Linnaeus, 1758),
- лунь лучний (*Circus pygargus* (Linnaeus, 1758),
- лунь очеретяний (болотяний) (*Circus aeruginosus* (Linnaeus, 1758),
- лунь польовий (*Circus cyaneus* (Linnaeus, 1766),
- мартин малий (*Larus minutus* (Pallas, 1776),
- мухоловка білошия (*Ficedula albicollis* (Temminck, 1815),
- мухоловка мала (*Ficedula parva* (Bechstein, 1794),
- орлан-білохвіст (*Haliaeetus albicilla* (Linnaeus, 1758),
- орябок лісовий (*Bonasa bonasia* (Linnaeus, 1758),
- осоїд євразійський (*Pernis apivorus* (Linnaeus, 1758),
- очеретянка прудка (*Acrocephalus paludicola* (Vieillot, 1817),
- підорлик великий (*Aquila clanga* (Pallas, 1811),
- підорлик малий (*Aquila pomarina* (C. L. Brehm, 1831),
- підсоколик малий (*Falco columbarius* (Linnaeus, 1758),
- погонич звичайний (*Porzana porzana* (Linnaeus, 1766),
- погонич малий (*Porzana parva* (Scopoli, 1769),
- пугач звичайний (*Bubo bubo* (Linnaeus, 1758),
- рибалочка блакитний (*Alcedo atthis* (Linnaeus, 1758),
- сапсан (*Falco peregrinus* (Tunstall, 1771),
- сиворакша євразійська (*Coracias garrulus* (Linnaeus, 1758),
- синьошийка (*Luscinia svecica* (Linnaeus, 1758),
- сич волохатий (*Aegolius funereus* (Linnaeus, 1758),
- сичик-горобець євразійський (*Glaucidium passerinum* (Linnaeus, 1758),
- сова болотяна (*Asio flammeus* (Pontoppidan, 1763),

- сорокопуд терновий (*Lanius collurio* (Linnaeus, 1758),
- чепура велика (*Ardea alba* (Linnaeus, 1758),
- чернь білоока (*Aythya nyroca* (Güldenstädt, 1770),
- шуліка чорний (*Milvus migrans* (Boddaert, 1783),

ссавці:

- бобр європейський (*Castor fiber* (Linnaeus, 1758),
- вовк (*Canis lupus* (Linnaeus, 1758),
- норка європейська (*Mustela lutreola* (Linnaeus, 1761),
- рись євразійська (*Lynx lynx* (Linnaeus, 1758),
- широковух звичайний (*Barbastella barbastellus* (Schreber, 1774).

3.3.2. Об'єкт Смарагдової мережі *Cheremskyi Nature Reserve (UA0000024)*

В об'єкті Смарагдової мережі *Cheremskyi Nature Reserve (UA0000024)* зафіксовані наступні біотопи за НКБУ:

водні біотопи:

- B1.1.1 Оліготрофні водойми з макрофітною рослинністю (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** C1.1 Постійні оліготрофні озера, ставки та водойми; **Додаток 1 Оселищної Директиви:** 3130 Оліготрофні до мезотрофних непроточні (лентичні) водойми з рослинністю *Littorelletea uniflorae* та/або *Isoëto-Nanojuncetea*),

- B1.1.2 Мезотрофні та евтрофні водойми з макрофітною рослинністю (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** C1.222 Вільноплаваючі скупчення *Hydrocharis morsus-ranae*; C1.223 Вільноплаваючі скупчення *Stratiotes aloides*; C1.224 Вільноплаваючі колонії *Utricularia australis* та *Utricularia vulgaris*; C1.226 Вільноплаваючі угруповання *Aldrovanda vesiculosa*; C1.3413 Зарості *Hottonia palustris* на мілководдях; **Додаток 1 Оселищної Директиви:** 3150 Природні евтрофні озера з рослинністю типу *Magnopotamion* або *Hydrocharition*);

- B1.1.3 Мезотрофні водойми з твердою (жорсткою) водою і угрупованнями харових водоростей (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** C1.1 Постійні оліготрофні озера, ставки та водойми; C1.25 Занурені килимки харофітів у мезотрофних водоймах; **Додаток 1 Оселищної Директиви:** 3140 Оліго-мезотрофні водойми з жорсткою водою і бентосною рослинністю *Chara* spp.);

- B1.1.4 Дистрофні водойми з макрофітною рослинністю (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** C1.4 Постійні стоячі дистрофні водойми; **Додаток 1 Оселищної Директиви:** 3160 Природні дистрофні озера та стави;

- B2.1.1 Алювіальні ділянки та днища пересохлих водойм з однорічною земноводною рослинністю (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** C3.51 Євро-сибірські низькорослі однорічні земноводні угруповання (за винятком C3.5131 угруповань ситнику жаб'ячого); **Додаток 1 Оселищної Директиви:** 3130 Оліготрофні до мезотрофних непроточні (лентичні) водойми з рослинністю *Littorelletea uniflorae* та/або *Isoëto-Nanojuncetea*);

- B2.1.2 Алювіальні ділянки та днища пересохлих водойм з багаторічною земноводною рослинністю (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** C3.4 Маловидові угруповання низькорослих біляводних або земноводних рослин; **Додаток 1 Оселищної Директиви:** 3130 Оліготрофні до мезотрофних непроточні (лентичні) водойми з рослинністю *Littorelletea uniflorae* та/або *Isoëto-Nanojuncetea*);

- B4.1.3 Прибережна мезотрофна рослинність на мулистих субстратах (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** D2.3 Перехідні трясовини та сплавини; **Додаток 1 Оселищної Директиви:** 7140 Перехідні трясовини та сплавини);

болотні біотопи:

- B2.2.2 Болотні та підтоплені ділянки з угрупованнями високих кореневищних осок (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** D5.2 Зарості крупних осокових переважно без застою води);

- B2.2.3 Болотні та підтоплені ділянки з угрупованнями високих купинних осоки (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: D5.2 Зарості крупних осокових переважно без застою води);

- B3 Мезотрофні болота (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: D2.3 Перехідні болота та сплавини; *Додаток I Оселищної Директиви*: 7140 Перехідні трясовини та сплавини);

трав'яні біотопи:

- T2.4.1 Рівнинні та низькогірні пустищні луки (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: E1.71 Угруповання *Nardus stricta*);

- T3.1.1 Вологі евтрофні і мезотрофні сінокісні луки (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: E3.4 Мокрі або вологі евтрофні і мезотрофні луки; *Додаток I Оселищної Директиви*: 6440 Заплавні луки річкових долин *Cnidion dubii*);

- T3.1.2 Вологі оліготрофні сінокісні луки (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: E3.5 Мокрі або вологі оліготрофні луки; *Додаток I Оселищної Директиви*: 6410 Молінієві луки на вапнякових, торф'яних або глинисто-мулистих ґрунтах (*Molinion caeruleae*);

- T3.2 Вологі луки пасовищного використання (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: E3.4 Мокрі або вологі евтрофні і мезотрофні луки);

- T3.3.1 Мокрі луки з домінуванням злакоподібних трав (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: E3.4 Мокрі або вологі евтрофні і мезотрофні луки);

лісові біотопи:

- D1.2.1 Центральноевропейські грабово-дубові ліси (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: G1.A1 Ліси *Quercus – Fraxinus – Carpinus betulus* на евтрофних і мезотрофних ґрунтах; *Додаток I Оселищної Директиви*: 9170 Дубово-грабові ліси *Galio-Carpinetum*);

- D1.5.1 Ацидофільні дубові і сосново-дубові ліси (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: G1.8 Ацидофільні дубові ліси; *Додаток I Оселищної Директиви*: 9190 Старовікові ацидофільні дубові ліси з *Quercus robur* на піщаних рівнинах);

- D1.5.3 Сирі олігомезотрофні березові ліси (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: G1.51 Сфагнові березові ліси; *Додаток I Оселищної Директиви*: 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси);

- D1.7.2 Мезотрофні болота з ярусом берези (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: G1.51 Сфагнові березові ліси; *Додаток I Оселищної Директиви*: 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси);

- D2.1.1 Рівнинні ялинові ліси (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: G3.1F Острівні ялинові ліси);

- D2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: G3.E Неморальні заболочені хвойні ліси; *Додаток I Оселищної Директиви*: 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси);

- D2.5.2 Оліготрофні болота з ярусом сосни (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: G3.E Неморальні заболочені хвойні ліси; X04 Комплекси верхових боліт; *Додаток I Оселищної Директиви*: 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси).

В об'єкті Смарагдової мережі *Cheremskiy Nature Reserve (UA0000024)* охороняються наступні види рослин і тварин:

рослини:

- альдрованда пухирчаста (*Aldrovanda vesiculosa* L.),
- дикран зелений (*Dicranum viride* (Sull. & Lesq.) Lindb.),
- жировик Льозеля (*Liparis loeselii* (L.) Rich.),
- зозулинні черевички справжні (*Cypripedium calceolus* L.),
- льонолісник безприквітковий (*Thesium ebracteatum* Hayne),
- сон розкритий (*Pulsatilla patens* (L.) Mill. s.l.),

безхребетні:

- офіогомфус Цецилія (*Ophiogomphus cecilia* (Fourcroy, 1785),
- борос Шнайдера (*Boros schneideri* (Panzer, 1795),
- вусач дубовий великий західний (*Cerambyx cerdo* (Linnaeus, 1758),

- дукачик непарний (*Lycaena dispar* (Haworth, 1803),
- жовтох шапранець (*Colias myrmidone* (Esper, 1781),
- каптурник лінійчастий (*Stephanopachys linearis* (Kugelann, 1792),
- плавунець широкий (*Dytiscus latissimus* (Linnaeus, 1758),
- плавунець-поводень дволінійний (*Graphoderus bilineatus* (De Geer, 1774),
- плоскотілка червона (*Cucujus cinnaberinus* (Scopoli, 1763),
- стрілка прикрашена (*Coenagrion ornatum* (Selys, 1850),
- тіньюлюб рудовусий (*Phryganophilus ruficollis* (Fabricius, 1798),

риби:

- в'юн звичайний (*Misgurnus fossilis* (Linnaeus, 1758),
- гірчак європейський (*Rhodeus amarus* (Bloch, 1782),
- месерниця озерна (*Rhynchocypris percniurus* (Pallas, 1814),
- щипавка звичайна (*Cobitis taenia* (Linnaeus, 1758),

землеводні:

- кумка звичайна (*Bombina bombina* (Linnaeus, 1761),
- тритон гребінчастий (*Triturus cristatus* (Laurenti, 1768),

плазуни:

- черепаха болотна європейська (*Emys orbicularis* (Linnaeus, 1758),

птахи:

- баранець великий (*Gallinago media* (Latham, 1787),
- дрімлюга звичайна (*Caprimulgus europaeus* (Linnaeus, 1758),
- дятел білоспинний (*Dendrocopos leucotos* (Bechstein, 1802),
- дятел середній (*Dendrocopos medius* (Linnaeus, 1758),
- дятел трипальний (*Picoides tridactylus* (Linnaeus, 1758),
- жайворонок лісовий (*Lullula arborea* (Linnaeus, 1758),
- жовна сива (*Picus canus* (J. F. Gmelin, 1788),
- жовна чорна (*Dryocopus martius* (Linnaeus, 1758),
- журавель сірий (*Grus grus* (Linnaeus, 1758),
- змієїд блакитноногий (*Circaetus gallicus* (Gmelin, 1788),
- кропив'янка рябогруда (*Sylvia nisoria* (Bechstein, 1792),
- лелека чорний (*Ciconia nigra* (Linnaeus, 1758),
- лунь очеретяний (болотяний) (*Circus aeruginosus* (Linnaeus, 1758),
- мухоловка мала (*Ficedula parva* (Bechstein, 1794),
- орябок лісовий (*Bonasa bonasia* (Linnaeus, 1758),
- осоїд євразійський (*Pernis apivorus* (Linnaeus, 1758),
- підорлик малий (*Aquila pomarina* (C. L. Brehm, 1831),
- пугач звичайний (*Bubo bubo* (Linnaeus, 1758),
- сиворакша євразійська (*Coracias garrulus* (Linnaeus, 1758),
- синьошийка (*Luscinia svecica* (Linnaeus, 1758),
- сич волохатий (*Aegolius funereus* (Linnaeus, 1758),
- сичик-горобець євразійський (*Glaucidium passerinum* (Linnaeus, 1758),
- сорокопуд терновий (*Lanius collurio* (Linnaeus, 1758),

ссавці:

- видра річкова (*Lutra lutra* (Linnaeus, 1758),
- вовк (*Canis lupus* (Linnaeus, 1758),
- норка європейська (*Mustela lutreola* (Linnaeus, 1761),
- рись євразійська (*Lynx lynx* (Linnaeus, 1758).

3.3.3. Об'єкт Смарагдової мережі *Stokhid–Nobel* (UA0000168)

В об'єкті Смарагдової мережі *Stokhid–Nobel* (UA0000168) зафіксовані наступні біотопи за НКБУ:

водні біотоми:

- В1.1.2 Мезотрофні та евтрофні водойми з макрофітною рослинністю (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** С1.222 Вільноплаваючі скупчення *Hydrocharis morsus-ranae*; С1.223 Вільноплаваючі скупчення *Stratiotes aloides*; С1.224 Вільноплаваючі колонії *Utricularia australis* та *Utricularia vulgaris*; С1.3411 Угрупування водяних жовтеців на мілководдях; **Додаток I Оселищної Директиви:** 3150 Природні евтрофні озера з рослинністю типу *Magnopotamion* або *Hydrocharition*);

- В1.1.3 Мезотрофні водойми з твердою (жорсткою) водою і угрупованнями харових водоростей (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** С1.25 Занурені килимки харофітів у мезотрофних водоймах; 3140 Оліго-мезотрофні водойми з жорсткою водою і бентосною рослинністю *Chara* spp.);

- В1.1.4 Дистрофні водойми з макрофітною рослинністю (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** С1.4 Постійні стоячі дистрофні водойми; **Додаток I Оселищної Директиви:** 3160 Природні дистрофні озера та стави;

- В2.1.1 Алювіальні ділянки та днища пересохлих водойм з однорічною земноводною рослинністю (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** С3.51 Євро-сибірські низькорослі однорічні земноводні угруповання (за винятком С3.5131 угруповань ситнику жаб'ячого); **Додаток I Оселищної Директиви:** 3130 Оліготрофні до мезотрофних непроточні (лентичні) водойми з рослинністю *Littorelletea uniflorae* та/або *Isoëto-Nanojuncetea*);

- В4.1.3 Прибережна мезотрофна рослинність на мулистих субстратах (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** D2.3 Перехідні трясовини та сплавини; **Додаток I Оселищної Директиви:** 7140 Перехідні трясовини та сплавини);

болотні біотоми:

- В2.2.2 Болотні та підтоплені ділянки з угрупованнями високих кореневищних осонок (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** D5.2 Зарості крупних осокових переважно без застою води);

- В2.2.3 Болотні та підтоплені ділянки з угрупованнями високих купинних осонок (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** D5.2 Зарості крупних осокових переважно без застою води);

- В3 Мезотрофні болота (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** D2.3 Перехідні болота та сплавини; **Додаток I Оселищної Директиви:** 7140 Перехідні трясовини та сплавини);

- В4.1 Оліготрофні сфагнові болота (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** Х04 Комплекси верхових боліт; **Додаток I Оселищної Директиви:** 7110* Активні верхові (оліготрофні) болота);

трав'яні біотоми:

- Т3.1.1 Вологі евтрофні і мезотрофні сінокісні луки (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** Е3.4 Мокрі або вологі евтрофні і мезотрофні луки; **Додаток I Оселищної Директиви:** 6440 Заплавні луки річкових долин *Сnidion dubii*);

- Т3.1.2 Вологі оліготрофні сінокісні луки (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** Е3.5 Мокрі або вологі оліготрофні луки; **Додаток I Оселищної Директиви:** 6410 Молінієві луки на вапнякових, торф'яних або глинисто-мулистих ґрунтах (*Molinion caeruleae*);

- Т3.3.1 Мокрі луки з домінуванням злакоподібних трав (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** Е3.4 Мокрі або вологі евтрофні і мезотрофні луки);

- Т3.3.2 Мокрі луки з домінуванням високотрав'я (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** Е5.4 Мокрі або вологі високотравні та папоротеві узлісся і луки; **Додаток I Оселищної Директиви:** 6430 Гідрофільні високотравні каймові угруповання рівнин та від монтанного до альпійського висотних поясів);

чагарникові та чагарничкові біотоми:

- Ч7.1 Вербові чагарникові зарості піщаних і суглинкових берегів (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** F9.1 Прирічкові чагарники);

лісові біотоми:

- Д1.5.1 Ацидофільні дубові і сосново-дубові ліси (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: G1.8 Ацидофільні дубові ліси; *Додаток I Оселищної Директиви*: 9190 Старовікові ацидофільні дубові ліси з *Quercus robur* на піщаних рівнинах);

- Д1.5.3 Сирі олігомезотрофні березові ліси (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: G1.51 Сфагнові березові ліси; *Додаток I Оселищної Директиви*: 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси);

- Д1.6.1 Заплавні вербові і тополеві ліси (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: G1.11 Прирічкові вербові ліси; *Додаток I Оселищної Директиви*: 91E0*Заплавні ліси з *Alnus glutinosa* та *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*);

- Д1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: G1.21 Заплавні періодично мокрі ліси з домінуванням *Alnus* або *Fraxinus*; *Додаток I Оселищної Директиви*: 91E0*Заплавні ліси з *Alnus glutinosa* та *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*);

- Д1.7.1 Евтрофні болота з ярусом вільхи чорної або берези (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: G1.41 Заболочені вільхові ліси на некислому торфі);

- Д1.7.2 Мезотрофні болота з ярусом берези (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: G1.51 Сфагнові березові ліси; *Додаток I Оселищної Директиви*: 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси);

- Д2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: G3.E Неморальні заболочені хвойні ліси; *Додаток I Оселищної Директиви*: 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси);

Д2.5.2 Оліготрофні болота з ярусом сосни (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: G3.E Неморальні заболочені хвойні ліси; *Додаток I Оселищної Директиви*: 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси).

В об'єкті Смарагдової мережі *Stokhid-Nobel (UA0000168)* охороняються наступні види рослин і тварин:

рослини:

- альдрованда пухирчата (*Aldrovanda vesiculosa* L.),

безхребетні:

- рогач звичайний (жук-олень) (*Lucanus cervus* (Linnaeus, 1758),

землеводні:

- кумка звичайна (*Bombina bombina* (Linnaeus, 1761),

- тритон гребінчастий (*Triturus cristatus* (Laurenti, 1768),

плазуни:

- черепаха болотна європейська (*Emys orbicularis* (Linnaeus, 1758),

риби:

- в'юн звичайний (*Misgurnus fossilis* (Linnaeus, 1758),

- мінога українська (*Eudontomyzon mariae* (Berg, 1931),

- щипавка звичайна (*Cobitis taenia* (Linnaeus, 1758),

птахи:

- баранець великий (*Gallinago media* (Latham, 1787),

- беркут (*Aquila chrysaetos* (Linnaeus, 1758),

- брижач (*Philomachus pugnax* (Linnaeus, 1758),

- бугай водяний (*Botaurus stellaris* (Linnaeus, 1758),

- глушець (*Tetrao urogallus* (Linnaeus, 1758),

- деркач лучний (*Crex crex* (Linnaeus, 1758),

- дрімлюга звичайна (*Caprimulgus europaeus* (Linnaeus, 1758),

- дятел середній (*Dendrocopos medius* (Linnaeus, 1758),

- жайворонок лісовий (*Lullula arborea* (Linnaeus, 1758),

- жовна чорна (*Dryocopus martius* (Linnaeus, 1758),

- журавель сирій (*Grus grus* (Linnaeus, 1758),

- змієїд блакитноногий (*Circaetus gallicus* (Gmelin, 1788),

- кібчик червононогий (*Falco vespertinus* (Linnaeus, 1766),
 - коловодник болотяний (*Tringa glareola* Linnaeus, 1758),
 - криччок білокрилий (*Chlidonias leucopterus* (Temminck, 1815),
 - криччок річковий (*Sterna hirundo* (Linnaeus, 1758),
 - криччок чорний (*Chlidonias niger* (Linnaeus, 1758),
 - лелека білий (*Ciconia ciconia* (Linnaeus, 1758),
 - лелека чорний (*Ciconia nigra* (Linnaeus, 1758),
 - лунь болотяний (*Circus aeruginosus* (Linnaeus, 1758),
 - лунь лучний (*Circus pygargus* (Linnaeus, 1758),
 - орлан-білохвіст (*Haliaeetus albicilla* (Linnaeus, 1758),
 - орябок лісовий (*Tetrastes bonasia* (Linnaeus, 1758),
 - очеретянка прудка (*Acrocephalus paludicola* (Vieillot, 1817),
 - підорлик малий (*Aquila pomarina* (C. L. Brehm, 1831),
 - погонич звичайний (*Porzana porzana* (Linnaeus, 1766),
 - погонич малий (*Porzana parva* (Scopoli, 1769),
 - пугач (*Bubo bubo* (Linnaeus, 1758),
 - рибалочка блакитний (*Alcedo atthis* (Linnaeus, 1758),
 - сиворакша євразійська (*Coracias garrulus* (Linnaeus, 1758),
 - синьошийка (*Luscinia svecica* (Linnaeus, 1758),
 - сичик-горобець євразійський (*Glaucidium passerinum* (Linnaeus, 1758),
 - скопа (*Pandion haliaetus* (Linnaeus, 1758),
 - сова болотяна (*Asio flammeus* (Pontoppidan, 1763),
 - сова бородата (*Strix nebulosa* (J.R.Forster, 1772),
 - сорокопуд сірий (*Lanius excubitor* (Linnaeus, 1758),
 - сорокопуд терновий (*Lanius collurio* (Linnaeus, 1758),
 - тетерук євразійський (*Tetrao tetrix* (Linnaeus, 1758),
 - чепура велика (*Ardea alba* (Linnaeus, 1758),
 - чернь білоока (*Aythya nyroca* (Güldenstädt, 1770),
- ссавці:**
- вовк (*Canis lupus* (Linnaeus, 1758),
 - видра річкова (*Lutra lutra* (Linnaeus, 1758),
 - бобр європейський (*Castor fiber* (Linnaeus, 1758),
 - норка європейська (*Mustela lutreola* (Linnaeus, 1761),
 - рись євразійська (*Lynx lynx* (Linnaeus, 1758).

3.3.4. Об'єкти Смарагдової мережі *Cherevaskyi Lis* (UA0000262)

В об'єкті Смарагдової мережі *Cherevaskyi Lis* (UA0000262) зафіксовані наступні біотопи за НКБУ:

трав'яні біотопи:

- Т3.1.1 Вологі евтрофні і мезотрофні сінокісні луки (*Резолюція 4 Берської конвенції*: Е3.4 Мокрі або вологі евтрофні і мезотрофні луки; *Додаток I Оселищної Директиви*: 6440 Заплавні луки річкових долин *Cnidion dubii*);

- Т3.2 Вологі луки пасовищного використання (*Резолюція 4 Берської конвенції*: Е3.4 Мокрі або вологі евтрофні і мезотрофні луки);

- Т3.3.1 Мокрі луки з домінуванням злакоподібних трав (*Резолюція 4 Берської конвенції*: Е3.4 Мокрі або вологі евтрофні і мезотрофні луки);

лісові біотопи:

- Д1.5.1 Ацидофільні дубові і сосново-дубові ліси (*Резолюція 4 Берської конвенції*: G1.8 Ацидофільні дубові ліси; *Додаток I Оселищної Директиви*: 9190 Старовікові ацидофільні дубові ліси з *Quercus robur* на піщаних рівнинах);

- Д1.5.3 Сирі олігомезотрофні березові ліси (*Резолюція 4 Бериської конвенції*: G1.51 Сфагнові березові ліси; *Додаток I Оселищної Директиви*: 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси);

- Д1.7.2 Мезотрофні болота з ярусом берези (*Резолюція 4 Бериської конвенції*: G1.51 Сфагнові березові ліси; *Додаток I Оселищної Директиви*: 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси);

- Д2.1.1 Рівнинні ялинові ліси (*Резолюція 4 Бериської конвенції*: G3.1F Острівні ялинові ліси).

В об'єкті Смарагдової мережі *Cherevaskyi Lis (UA0000262)* охороняються наступні види рослин і тварин:

рослини:

- ломикамінь болотний (болотяний) (*Saxifraga hirculus* L.),

- сон розкритий (*Pulsatilla patens* (L.) Mill. s.l.),

безхребетні:

- дукачик непарний (*Luscaena dispar* (Haworth, 1803),

- жовтوخ шапранець (*Colias myrmidone* (Esper, 1781),

землеводні– не зафіксовано,

плазуни– не зафіксовано,

риби– не зафіксовано,

птахи– не зафіксовано,

ссавці– не зафіксовано.

3.3.5. Об'єкт Смарагдової мережі *Styr river valley in Volyn region (UA0000334)*

В об'єкті Смарагдової мережі *Styr river valley in Volyn region (UA0000334)* зафіксовані наступні біотопи за НКБУ:

водні біотопи:

- B1.1.2 Мезотрофні та евтрофні водойми з макрофітною рослинністю (*Резолюція 4 Бериської конвенції*: C1.222 Вільноплаваючі скупчення *Hydrocharis morsus-ranae*; C1.223 Вільноплаваючі скупчення *Stratiotes aloides*; C1.224 Вільноплаваючі колонії *Utricularia australis* та *Utricularia vulgaris*; C1.32 Вільноплаваюча рослинність евтрофних водойм; C1.33 Вкорінена занурена рослинність евтрофних водойм; C1.3411 Угруповання водяних жовтеців на мілководдях; C1.3413 Зарості *Hottonia palustris* на мілководдях; *Додаток I Оселищної Директиви*: 3150 Природні евтрофні озера з рослинністю типу *Magnopotamion* або *Hydrocharition*);

- B1.1.4 Дистрофні водойми з макрофітною рослинністю (*Резолюція 4 Бериської конвенції*: C1.4 Постійні стоячі дистрофні водойми; *Додаток I Оселищної Директиви*: 3160 Природні дистрофні озера та стави;

- B2.1.1 Алювіальні ділянки та днища пересохлих водойм з однорічною земноводною рослинністю (*Резолюція 4 Бериської конвенції*: C3.51 Євро-сибірські низькорослі однорічні земноводні угруповання (за винятком C3.5131 угруповань ситнику жаб'ячого); *Додаток I Оселищної Директиви*: 3130 Оліготрофні до мезотрофних непроточні (лентичні) водойми з рослинністю *Littorelletea uniflorae* та/або *Isoëto-Nanojuncetea*);

- B2.1.2 Алювіальні ділянки та днища пересохлих водойм з багаторічною земноводною рослинністю (*Резолюція 4 Бериської конвенції*: C3.4 Маловидові угруповання низькорослих біляводних або земноводних рослин; *Додаток I Оселищної Директиви*: 3130 Оліготрофні до мезотрофних непроточні (лентичні) водойми з рослинністю *Littorelletea uniflorae* та/або *Isoëto-Nanojuncetea*);

- B3.2.2 Мезотрофні та евтрофні водотоки з повільною течією (*Резолюція 4 Бериської конвенції*: C2.33 Мезотрофна рослинність повільно текучих водотоків; C2.34 Евтрофна рослинність повільно текучих водотоків; *Додаток I Оселищної*

Директиви: 3260 Водотоки від рівнинних до гірських поясів з рослинністю *Ranuncion fluitantis* та *Callitricho-Batrachion*);

- B4.1.3 Прибережна мезотрофна рослинність на мулистих субстратах (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** D2.3 Перехідні трясовини та сплавини; **Додаток I Оселищної Директиви:** 7140 Перехідні трясовини та сплавини);

болотні біотопи:

- B2.2.2 Болотні та підтоплені ділянки з угрупованнями високих кореневищних осок (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** D5.2 Зарості крупних осокових переважно без застою води);

- B2.2.3 Болотні та підтоплені ділянки з угрупованнями високих купинних осок (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** D5.2 Зарості крупних осокових переважно без застою води);

- B3 Мезотрофні болота (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** D2.3 Перехідні болота та сплавини; **Додаток I Оселищної Директиви:** 7140 Перехідні трясовини та сплавини);

трав'яні біотопи:

- T1.1.1 Псамофітні трав'яні біотопи на кислих субстратах (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** E1.9 Незімкнені несередземноморські сухі кислі та нейтральні трав'яні угруповання, у тому числі континентальні трав'яні угруповання на дюнах; **Додаток I Оселищної Директиви:** 2330 Континентальні дюни з незімкненими угрупованнями з *Corynephorus* та *Agrostis*);

- T2.3.1 Рівнинні та низькогірні сінокісні луки (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** E2.2 Рівнинні та низькогірні сінокісні луки; **Додаток I Оселищної Директиви:** 6510 Низинні сінокісні луки (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*);

- T2.4.1 Рівнинні та низькогірні пустищні луки (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** E1.71. Угруповання *Nardus stricta*);

- T3.1.2 Вологі оліготрофні сінокісні луки (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** E3.5 Мокрі або вологі оліготрофні луки; **Додаток I Оселищної Директиви:** 6410 Молінієві луки на вапнякових, торф'яних або глинистомулистих ґрунтах (*Molinion caeruleae*);

- T3.3.1 Мокрі луки з домінуванням злакоподібних трав (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** E3.4 Мокрі або вологі евтрофні і мезотрофні луки);

чагарникові та чагарничкові біотопи:

- C7.1 Вербові чагарникові зарості піщаних і суглинкових берегів (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** F9.1 Прирічкові чагарники);

лісові біотопи:

- D1.5.1 Ацидофільні дубові і сосново-дубові ліси (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** G1.8 Ацидофільні дубові ліси);

- D1.5.3 Сирі олігомезотрофні березові ліси (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** G1.51 Сфагнові березові ліси; **Додаток I Оселищної Директиви:** 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси);

- D1.6.1 Заплавні вербові і тополеві ліси (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** G1.11 Прирічкові вербові ліси; **Додаток I Оселищної Директиви:** 91E0*Заплавні ліси з *Alnus glutinosa* та *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*);

- D1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** G1.21 Заплавні періодично мокрі ліси з домінуванням *Alnus* або *Fraxinus*; **Додаток I Оселищної Директиви:** 91E0*Заплавні ліси з *Alnus glutinosa* та *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*);

- D1.7.2 Мезотрофні болота з ярусом берези (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** G1.51 Сфагнові березові ліси; **Додаток I Оселищної Директиви:** 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси);

- D2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** G3.E Неморальні заболочені хвойні ліси; **Додаток I Оселищної Директиви:** 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси).

В об'єкті Смарагдової мережі *Styr river valley in Volyn region (UA0000334)* охороняються наступні види рослин і тварин:

рослини – не зафіксовано,

безхребетні:

- рогач звичайний (жук-олень) (*Lucanus cervus* (Linnaeus, 1758),

землеводні:

- кумка звичайна (*Bombina bombina* (Linnaeus, 1761),

- тритон гребінчастий (*Triturus cristatus* (Laurenti, 1768),

плазуни:

- черепаха болотна європейська (*Emys orbicularis* (Linnaeus, 1758),

птахи:

- лелека білий (*Ciconia ciconia* (Linnaeus, 1758),

- зміїд блакитноногий (*Circaetus gallicus* (Gmelin, 1788),

- шуліка чорний (*Milvus migrans* (Boddaert, 1783),

- орлан-білохвіст (*Haliaeetus albicilla* (Linnaeus, 1758),

- лунь болотяний (*Circus aeruginosus* (Linnaeus, 1758),

- лунь лучний (*Circus pygargus* (Linnaeus, 1758),

- підорлик малий (*Aquila pomarina* (C. L. Brehm, 1831),

- деркач лучний (*Crex crex* (Linnaeus, 1758),

- журавель сірий (*Grus grus* (Linnaeus, 1758),

- коловодник болотяний (*Tringa glareola* (Linnaeus, 1758),

- крячок річковий (*Sterna hirundo* (Linnaeus, 1758),

- крячок чорний (*Chlidonias niger* (Linnaeus, 1758),

- жовна сива (*Picus canus* (J. F. Gmelin, 1788),

- жовна чорна (*Dryocopus martius* (Linnaeus, 1758),

- сорокопуд терновий (*Lanius collurio* (Linnaeus, 1758),

- тетерук євразійський (*Tetrao tetrix* (Linnaeus, 1758),

- рибалочка блакитний (*Alcedo atthis* (Linnaeus, 1758),

- квак звичайний (*Nycticorax nycticorax* (Linnaeus, 1758),

- сова бородата (*Strix nebulosa* (J.R.Forster, 1772),

ссавці: – не зафіксовано.

3.3.6. Об'єкт Смарагдової мережі *Rys' (UA0000478)*

В об'єкті Смарагдової мережі *Rys' (UA0000478)* зафіксовані наступні біотопи за НКБУ:

лісові біотопи:

- Д1.5.1 Ацидофільні дубові і сосново-дубові ліси (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** G1.8 Ацидофільні дубові ліси; **Додаток I Оселищної Директиви:** 9190 Старовікові ацидофільні дубові ліси з *Quercus robur* на піщаних рівнинах);

- Д2.1.1 Рівнинні ялинові ліси (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** G3.1F Острівні ялинові ліси).

В об'єкті Смарагдової мережі *Rys' (UA0000478)* охороняються наступні види рослин і тварин:

рослини – не зафіксовано,

безхребетні:

- дукачик непарний (*Lycaena dispar* (Haworth, 1803),

- рогач звичайний (жук-олень) (*Lucanus cervus* (Linnaeus, 1758),

землеводні – не зафіксовано,

плазуни – не зафіксовано,

риби – не зафіксовано,

птахи:

- глушець (*Tetrao urogallus* (Linnaeus, 1758),
- жайворонок лісовий (*Lullula arborea* (Linnaeus, 1758),
- жовна сива (*Picus canus* (J. F. Gmelin, 1788),
- журавель сірий (*Grus grus* (Linnaeus, 1758),
- змієїд блакитноногий (*Circaetus gallicus* (Gmelin, 1788),
- орябок лісовий (*Bonasa bonasia* (Linnaeus, 1758),
- сорокопуд терновий (*Lanius collurio* (Linnaeus, 1758),
- ссавці:**
- рись євразійська (*Lynx lynx* (Linnaeus, 1758).

3.4. Дослідження щодо впливу на види та оселища об'єктів Смарагдової мережі

Об'єкти Смарагдової мережі **Rivnenskyi Nature Reserve (UA0000023)**, **Cheremskyi Nature Reserve (UA0000024)** та **Rys' (UA0000478)** (на стадії проектування) лише примикають до території надлісництва – Галузійське, Черевахівське та Карасинське лісництва. Планова діяльність не проводиться у виділах, які безпосередньо примикають до цих об'єктів Смарагдової мережі.

Об'єкт Смарагдової мережі **Stokhid-Nobel (UA0000168)** частково охоплює територію надлісництва – **Новочервиціанське лісництво** (квартал 49 (виділи 42-76)). На території надлісництва в об'єкті Смарагдової мережі **Stokhid-Nobel (UA0000168)** не планується проводити планову діяльність на ділянках понад 1 га. Також слід відмітити, що планова діяльність не проводиться у виділах, які безпосередньо примикають до цього об'єкта Смарагдової мережі.

Об'єкт Смарагдової мережі **Cherevaskyi Lis (UA0000262)** – частково охоплює територію надлісництва – **Оконське лісництво** (квартал 43 (виділ 9)), **Соф'янівське лісництво** (квартали 4, 9 (виділи 1-12), квартали 39-40, 41 (виділи 1-42), 45 (виділи 19, 33, 34ч, 35ч, 36), квартал 46 (виділи 2-17, 20ч, 22ч, 23-26, 27ч, 28ч, 29, 32, 33ч, 34ч, 35-41, 42ч, 43-44, 50-54), квартал 47 (виділи 1-34), квартал 48 (виділи 1-12, 13ч, 14, 15, 21-22, 27-29), квартал 51 (виділи 1-14, 19, 20)) та **Черевахівське лісництво** (квартал 12 (виділи 18-24, 27-40), квартал 13 (виділи 19-34, 44, 45, 48-70), квартал 14 (виділи 8-10, 11ч, 16, 18, 37, 38, 39ч45ч, 49, 50, 55, 56, 62), квартал 19 (виділи 2, 4-9, 15-18, 45), квартал 20 (виділи 1-25, 26ч, 30, 39-41), квартал 21 (виділи 1, 2, 5-11, 14, 17-21, 23-26, 30, 31, 36, 40-44), квартали 32, 33 (виділи 20ч, 22ч, 29-32, 38-43, 47-53, 58), квартал 39). На території надлісництва в об'єкті Смарагдової мережі **Cherevaskyi Lis (UA0000262)** проводити планову діяльність на ділянках понад 1 га не планується. Також слід відмітити, що планова діяльність не проводиться у виділах, які безпосередньо примикають до цього об'єкта Смарагдової мережі.

Об'єкт Смарагдової мережі **Styr river valley in Volyn region (UA0000334)** частково охоплює територію надлісництва – **Куклинське лісництво** (квартал 22 (виділи 8-20, 27-35), квартал 23). На території надлісництва в об'єкті Смарагдової мережі **Styr river valley in Volyn region (UA0000334)** не планується проводити планову діяльність на ділянках понад 1 га. Також слід відмітити, що планова діяльність не проводиться у виділах, які безпосередньо примикають до цього об'єкта Смарагдової мережі.

У загальному слід підкреслити, що вплив планової діяльності на види та оселища в об'єктах Смарагдової мережі Rivnenskyi Nature Reserve (UA0000023), Cheremskyi Nature Reserve (UA0000024), Stokhid-Nobel (UA0000168), Cherevaskyi Lis (UA0000262) та Styr river valley in Volyn region (UA0000334) та Rys' (UA0000478) є відсутнім або нейтральним.

Для збереження оселищ та угруповань рослин на території надлісництва, функціонує ряд природно-заповідних об'єктів, зокрема ботанічна і пралісові пам'ятки природи місцевого значення, ландшафтний і ботанічний заказники загальнодержавного значення,

гідрологічний, лісові, ботанічні, загальнозоологічні та орнітологічні заказники місцевого значення.

3.5. Дослідження щодо впливу на угруповання Зеленої книги України

На території Маневицького надлісництва філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України» встановлено ряд рослинних угруповань Зеленої книги України (2020). Номенклатуру та розміщення рослинних угруповань Зеленої книги України наведено у таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

Номенклатуру та розміщення рослинних угруповань Зеленої книги України на території надлісництва

№ п/п	Лісництво	Номер картала / виділа	Площа, га	Назва рослинного угруповання
Лісові рослинні угруповання				
1			1,0	Угруповання клейковільхових лісів із домінуванням у травостої цибулі ведмежої (<i>Alneta glutinosae</i> з домінуванням <i>Allium ursinum</i>)
2			1,0	Угруповання звичайнососнових лісів із домінуванням у травостої плавуна колючого (<i>Pineta sylvestris</i> з домінуванням <i>Lycopodium annotinum</i>)
3			2,5	Угруповання звичайнососнових лісів звичайнояловцевих та звичайнодубово-звичайнососнових лісів звичайнояловцевих (<i>Pineta (sylvestris) juniperosa (communis)</i>) (<i>Querceto (roboris)-Pineta (sylvestris) juniperosa (communis)</i>)
4			21,5	Угруповання звичайнососнових лісів звичайнояловцевих та звичайнодубово-звичайнососнових лісів звичайнояловцевих (<i>Pineta (sylvestris) juniperosa (communis)</i>) (<i>Querceto (roboris)-Pineta (sylvestris) juniperosa (communis)</i>)
Водні рослинні угруповання				
5			0,3	Угруповання формації глечиків жовтих (<i>Nupharetta luteae</i>)
6			0,7	Угруповання формації глечиків жовтих (<i>Nupharetta luteae</i>)
7			0,2	Угруповання формації латаття білого (<i>Nymphaeeta albae</i>)
8			0,4	Угруповання формації латаття білого (<i>Nymphaeeta albae</i>)
9			0,1	Угруповання формації латаття сніжно білого (<i>Nymphaeeta candidae</i>)

Планова діяльність у виділах із вищенаведеними рідкісні угруповання Зеленої книги України не проводитиметься. Також ділянки планованої діяльності не прилягатимуть безпосередньо до цих виділів. Вплив планової діяльності на рідкісні угруповання на території надлісництва відсутній або нейтральний.

3.6. Дослідження щодо впливу планової діяльності на раритетні види

Планована діяльність за Висновком 21/01-7044/1 від 25.10.2024 р. на території Маневицьке надлісництва філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України» розпочато 01.01.2026 р. Планована діяльність не планується у місцях виявлення рідкісних видів тварин та рослин Червоної книги України, Бернської конвенції та Європейського червоного списку.

На території Маневицьке надлісництва відмічені наступні рідкісні види рослин та тварин Червоної книги України:

- баранець звичайний (*Huperzia selago* (L.) Bernh. ex Schrank & Mart.),
- журавлина дрібноплода (*Vaccinium microcarpum* (Turcz. ex Rupr.) Schmalh.),
- зозульки (пальчатокорінник) плямисті (*Dactylorhiza maculata* (L.) Soó),
- коломончок (комонничок) зігнутий (*Succisella inflexa* (Kluk) G. Beck),
- лілія лісова (*Lilium martagon* L.),
- любка дволиста (*Platanthera bifolia* (L.) Rich.),
- осока тонкокореневищна (*Carex chordorhiza* Ehrh.),
- підсніжник білосніжний (звичайний) (*Galanthus nivalis* L.),
- плаун річний (*Lycopodium annotinum* L.),
- ситник бульбистий (*Juncus bulbosus* L.),
- сон розкритий (*Pulsatilla patens* (L.) Mill. s.l.),
- цибуля ведмежа (*Allium ursinum* L.),
- глушець (*Tetrao urogallus* (Linnaeus, 1758),
- тетерук євразійський (*Tetrao tetrix* (Linnaeus, 1758).

На території надлісництва відмічені наступні рідкісні види рослин та тварин Бернської конвенції:

- джміль моховий *Bombus muscorum* (L.),
- красуня-діва (*Calopteryx virgo* (Linnaeus, 1758),
- мідянка звичайна (*Coronella austriaca* (Laurenti, 1768),
- балобан (*Falco cherrug* (JEGray, 1834),
- вільшанка (*Erithacus rubecula* (Linnaeus, 1758),
- глушець (*Tetrao urogallus* (Linnaeus, 1758),
- дрізд співочий (*Turdus philomelos* (C. L. Brehm, 1831),
- дрізд чорний (*Turdus merula* (Linnaeus, 1758),
- дятел звичайний (*Dendrocopos major* (Linnaeus, 1758),
- дятел малий (*Dendrocopos minor* (Linnaeus, 1758),
- дятел середній (*Dendrocopos medius* (Linnaeus, 1758),
- жайворонок лісовий (*Lullula arborea* (Linnaeus, 1758),
- жайворонок польовий (*Alauda arvensis* (Linnaeus, 1758),
- жовна зелена (*Picus viridis* (Linnaeus, 1758),
- журавель сирій (*Grus grus* (Linnaeus, 1758),
- змієїд блакитноногий (*Circaetus gallicus* (Gmelin, 1788),
- зозуля звичайна (*Cuculus canorus* (Linnaeus, 1758),
- зяблик (*Fringilla coelebs* (Linnaeus, 1758),
- лелека чорний (*Ciconia nigra* (Linnaeus, 1758),
- лунь очеретяний (болотяний) (*Circus aeruginosus* (Linnaeus, 1758),
- лунь польовий (*Circus cyaneus* (Linnaeus, 1766),
- одуд (*Upupa epops* (Linnaeus, 1758),
- підорлик великий (*Aquila clanga* (Pallas, 1811),

- підорлик малий (*Aquila pomarina* (C. L. Brehm, 1831),
- повзик (*Sitta europaea* (Linnaeus, 1758),
- сапсан (*Falco peregrinus* (Tunstall, 1771),
- шуліка рудий (*Milvus milvus* (Linnaeus, 1758),
- шуліка чорний (*Milvus migrans* (Boddaert, 1783),
- вивірка звичайна (*Sciurus vulgaris* (Linnaeus, 1758).

На території надлісництва відмічені наступні рідкісні види рослин та тварин Європейського червоного списку:

- смілка литовська (*Silene lithuanica* Zapal.).

На території надлісництва відмічені наступні рідкісні види рослин та тварин з списку регіональних рідкісних, зникаючих видів рослин, грибів та тварин, які потребують охорони у Волинській області:

- дрік германський (*Genista germanica* L.),
- скорзонера низька (*Scorzonera humilis* L.),
- вовче лико звичайне (*Daphne mezereum* L.),
- кадило рівнинне (*Melittis sarmatica* Klokov),
- латаття біле (*Nymphaea alba* L.),
- латаття сніжно-біле (*Nymphaea candida* J. Presl & C. Presl),
- дзвоники персиколисті (*Campanula persicifolia* L.),
- орлики звичайні (*Aquilegia vulgaris* L.),
- шуліка чорний (*Milvus migrans* (Boddaert, 1783).

На ділянках планової діяльності відсутні рідкісні види рослин та тварин, що охороняються згідно Бернської конвенції, Європейського червоного списку, Червоної книги України та Списку регіональних рідкісних, зникаючих видів рослин, грибів та тварин, які потребують охорони у Волинській області. Переважна більшість рідкісної фауни та флори відмічена у природно-заповідному фонді надлісництва, також виділені охоронні зони у місцях гніздування/токовищ птахів, зокрема для глушця (*Tetrao urogallus* (Linnaeus, 1758) і тетерука євразійського (*Tetrao tetrix* (Linnaeus, 1758).

На території надлісництва виділено репрезентативні ділянки та особливо цінні захисні ділянки лісу, які репрезентують усе різноманіття типових та рідкісних біотопів. Планова діяльність на цих ділянках не проводиться. Також для збереження рідкісних видів рослин, тварин, оселищ та угруповань рослин Зеленої книги України на території надлісництва функціонує ряд природно-заповідних об'єктів, зокрема ботанічна і пралісові пам'ятки природи місцевого значення, ландшафтний і ботанічний заказники загальнодержавного значення, гідрологічний, лісові, ботанічні, загальнозоологічні та орнітологічні заказники місцевого значення.

На території надлісництва не встановлено місць гніздування журавля сірого (*Grus grus* (Linnaeus, 1758), лелеки чорного (*Ciconia nigra* (Linnaeus, 1758), балобана (*Falco cherrug* (JEGray, 1834), жовни зеленої (*Picus viridis* (Linnaeus, 1758), зміїда блакитного (*Circaetus gallicus* (Gmelin, 1788), луня очеретяного (*Circus aeruginosus* (Linnaeus, 1758), луня польового (*Circus cyaneus* (Linnaeus, 1766), підорлика великого (*Aquila clanga* (Pallas, 1811), підорлика маликого (*Aquila pomarina* (C. L. Brehm, 1831), сапсана (*Falco peregrinus* (Tunstall, 1771), шуліка рудий (*Milvus milvus* (Linnaeus, 1758), шуліки чорного (*Milvus migrans* (Boddaert, 1783), шуліки рудого (*Milvus milvus* (Linnaeus, 1758).

Для глушця (*Tetrao urogallus* (Linnaeus, 1758) і тетерука євразійського (*Tetrao tetrix* (Linnaeus, 1758) встановлена охоронна зона, радіусом не менше 300 м. Крім, того у 100 м охоронній зоні заборонено проводити будь-які лісгосподарські заходи та затримуватися сезону тиші. Для збереження рідкісних видів рослин рекомендована охоронна зона не менше 50 м або у межах біотопу, також забороняється проведення окремих лісгосподарських заходів, зокрема забороняється проведення суцільних рубок та кінцевого прийому поступових рубок.

Після проведення планової діяльності, на ділянках проводять лісовідновлення згідно чинної нормативно-правової бази. Створені молоді насадження формуються за праобразом корінних типів лісу притаманних для території надлісництва.

3.7. Ідентифікація належності лісових територій до пралісів, квазіпралісів і природних лісів

Під час проведення післяпроектного моніторингу у надлісництві встановлювали належність ділянок планової діяльності до пралісів, квазіпралісів і природних лісів. Для ідентифікації використовували «Методику визначення належності лісових територій до пралісів, квазіпралісів та природних лісів».

На ділянках планової діяльності на території надлісництва відсутні насадження, які можуть належати до пралісів, квазіпралісів і природних лісів.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного післяпроективного моніторингу у Маневицькому надлісництві філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України» (Висновки з ОВД № 21/01-7044/1 від 25.10.2024 р. (філія «Маневицьке лісове господарство» ДП «Ліси України»), у 2025 році можна зробити наступні висновки:

1. На території надлісництва заплановано проведення суцільно-лісосічних рубок головного користування на у 9 лісництвах, зокрема Маневицьке, Вовчецьке, Черевахівське, Галузійське, Карасинське, Новочервищанське, Соф'янівське, Куклинське та Оконське.

2. На території надлісництва на ділянках планової діяльності трапляються наступні біотопи (за НКБУ) – Д1.5.1 Ацидофільні дубові і сосново-дубові ліси, Д1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена, Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної, Д2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної та Д2.6 Антропогенні хвойні ліси.

3. Об'єкти Смарагдової мережі Rivnenskyi Nature Reserve (UA0000023), Cheremskyi Nature Reserve (UA0000024) та Rys' (UA0000478) (на стадії проектування) лише примикають до території надлісництва – Галузійське, Черевахівське та Карасинське лісництва. Планова діяльність не проводиться у виділах, які безпосередньо примикають до цих об'єктів Смарагдової мережі.

4. Об'єкт Смарагдової мережі Stokhid-Nobel (UA0000168) частково охоплює територію надлісництва – Новочервищанське лісництво. На території надлісництва в об'єкті Смарагдової мережі Stokhid-Nobel (UA0000168) не планується проводити планову діяльність на ділянках понад 1 га. Ділянки планової діяльності безпосередньо не примикають до цього об'єкта Смарагдової мережі.

5. Об'єкт Смарагдової мережі Cherevaskyi Lis (UA0000262) – частково охоплює територію надлісництва – Оконське, Соф'янівське та Черевахівське лісництва. На території надлісництва в об'єкті Смарагдової мережі Cherevaskyi Lis (UA0000262) проводити планову діяльність на ділянках понад 1 га не планується. Ділянки планової діяльності безпосередньо не примикають до цього об'єкта Смарагдової мережі.

6. Об'єкт Смарагдової мережі Styр river valley in Volyn region (UA0000334) частково охоплює територію надлісництва – Куклинське лісництво. На території надлісництва в об'єкті Смарагдової мережі Styр river valley in Volyn region (UA0000334) не планується проводити планову діяльність на ділянках понад 1 га.

7. Вплив планової діяльності на види та оселища в об'єктах Смарагдової мережі Rivnenskyi Nature Reserve (UA0000023), Cheremskyi Nature Reserve (UA0000024), Stokhid-Nobel (UA0000168), Cherevaskyi Lis (UA0000262) та Styр river valley in Volyn region (UA0000334) та Rys' (UA0000478) є відсутнім або нейтральним.

8. На ділянках планової діяльності відсутні рідкісні види рослин та тварин, що охороняються згідно Бернської конвенції, Європейського червоного списку, Червоної книги України та Списку регіональних рідкісних, зникаючих видів рослин, грибів та тварин, які потребують охорони у Волинській області. Переважна більшість рідкісної фауни та флори відмічена у природно-заповідному фонді надлісництва, також виділені охоронні зони у місцях гніздування птахів.

9. На території надлісництва зафіксовано 6 рослинних угруповань Зеленої книги України у 9 виділах. Планована діяльність не проводитиметься безпосередньо у примикаючі виділах до рослинних угрупованнями Зеленої книги України. Вплив планової діяльності на рослинні угруповання на території надлісництва відсутній або нейтральний.

10. Під час ідентифікації не виявлено належності лісових територій до пралісів, квазіпралісів і природних лісів на ділянках планової діяльності, обстежених у 2025 р.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конвенція про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (Берн, 1979 рік). – Київ: Міністерство охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України, 1998. – 76 с.
2. Національний каталог біотопів України / за ред. А. А. Куземко, Я. П. Дідуха, В. А. Онищенко, Я. Шеффера. – Київ: ФОП Клименко Ю. Я., 2018. – 442 с.
3. Червона книга України. Рослинний світ / під заг. ред. Я. П. Дідуха. – Київ: Глобалконсалтинг, 2009. – 911 с.
4. Червона книга України. Тваринний світ / за ред. І. А. Акімова. – Київ: Глобалконсалтинг, 2009. – 600 с.
5. Зелена книга України. Рідкісні і такі, що перебувають під загрозою зникнення, та типові природні рослинні угруповання, які підлягають охороні/ під заг. ред. Я. П. Дідуха. – Київ: Альтерпрес, 2009. – 448 с.
6. Резолюція 8 (2012) до Бернської конвенції. – www.coe.int за пошуком «Species and habitats check lists for there porting under Resolution No 8. (2012)».
7. Технічні документи щодо Смарагдової мережі <https://www.coe.int/en/web/bern-convention/emerald-network>– за запитом «Reference Portal for the Reporting under Resolution No. 8 (2012)».
8. Куземко А., Садогурська С., Василюк О. Тлумачний посібник оселищ Резолюції №4 Бернської Конвенції, що знаходяться під загрозою і потребують спеціальних заходів охорони. – Київ, 2017. – 124 с.
9. Природно-заповідний фонд України: територія та об'єкти загальнодержавного значення. – Київ: ЦЕОІ, 2009. – 332 с.
10. Атлас рослин-індикаторів і типів лісорослинних умов Українського Полісся / під ред. В. П. Краснова. – Новоград-Волинський: НОВОград, 2009. – 488 с.
11. Сукачев В. Н. Избранные трубы в 3 томах / под ред.Е. М. Лавренко. – Л.: Наука. – Т3. Проблемы фитоценологии, 1975. – 543 с.
12. Explanatory Notes and Guide lines for the period 2013-2018. Part 1: The Report Format Field-By-Field Guidance / T-Pvs/Pa (2017) Convention On The Conservation Of European Wildlife And Natural Habitats. Group of Expertson Protected Areas and Ecological Networks. 8th meeting 27-28 September 2017. – 109 p.
13. Interpretation Manual of the habitats listed in Resolution No.4 (1996)/ Group of Expertson Protected Areas and Ecological Networks. 2015.
14. Переліків видів рослин та грибів, що заносяться до Червоної книги України (рослинний світ), та видів рослин та грибів, що виключені з Червоної книги України (рослинний світ). – Наказ Міндовкілля від 15.02.2021 р. № 111.
15. Переліків видів тварин, що заносяться до Червоної книги України (тваринний світ), та видів тварин, що виключені з Червоної книги України (тваринний світ). – Наказ Міндовкілля від 19.01.2021 р. № 29.
16. Перелік рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, та типових природних рослинних угруповань, які підлягають охороні і заносяться до Зеленої книги України. – Наказ Міндовкілля від 17.12.2020 р. № 368.
17. Проект організації і розвитку лісового господарства філії «Маневицьке лісове господарство» Державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України» Волинської області. Пояснювальна записка. – Ірпінь: ВО «Укрдержліспроект», 2023. – 126 с.

Додатки додаються у звіті для службового користування

ДЕРЖАВНЕ АГЕНТСТВО ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНЕ СПЕЦІАЛІЗОВАНЕ ГОСПОДАРСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО
«ЛІСИ УКРАЇНИ» (ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ»)
ФІЛІЯ «ПОЛІСЬКИЙ ЛІСОВИЙ ОФІС»

МАНЕВИЦЬКЕ НАДЛІСНИЦТВО
вул. Снітка Андрія, 31, с-ще Маневичі, Волинська область
тел.: +380673610496, manevytske.lg@e-forest.gov.ua

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директора
Філія «Поліський лісовий офіс»
ДП «Ліси України»

Віталій КОШИМАК

« 31 » грудня 2025 р.

ЗВІТ

за результатами післяпроектного моніторингу впливу планованої діяльності на довкілля Маневичьке надлісництва Філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України»

у відповідності до Висновку з оцінки впливу на довкілля планової діяльності: № 21/01-7350/1 «Спеціалізоване використання лісових ресурсів у порядку проведення рубок головного користування та рубок формування та оздоровлення лісів на території Філії «ГОРОДОЦЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО» ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ» (філія «Городоцьке лісове господарство»)

Начальник Маневичького надлісництва
Філія «Поліський лісовий офіс»
ДП «Ліси України»

Володимир РАДІОН

УДК 630*11

Державне агентство лісових ресурсів України
Національна академія наук України
Український орден «Знак Пошани» науково-дослідний інститут
лісового господарства та агролісомеліорації ім. Г. М. Висоцького

ПОЛІСЬКИЙ ФІЛІАЛ УКРАЇНСЬКОГО ОРДЕНА «ЗНАК ПОШАНИ»
НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО ІНСТИТУТУ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА ТА
АГРОЛІСОМЕЛІОРАЦІЇ ім. Г. М. ВИСОЦЬКОГО
(Поліський філіал УкрНДЛГА)

10004, с. Довжик, вул. Нескорених, 2, телефон: +380959455800
Житомирський р-н, Житомирська обл. e-mail: polyskiy_branch@ukr.net

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор Поліського філіалу УкрНДЛГА,
канд. с.-г. наук, с. н. с.

Віктор ШЕВЧУК

« 31 » грудня 2025 р.

ЗВІТ

про науково-дослідну роботу за темою №02.01/2025:
**«Проведення післяпроектного моніторингу щодо спеціального
використання лісових ресурсів у порядку проведення рубок головного
користування та рубок формування та оздоровлення лісів на території
Філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України»
(Маневицьке надлісництво)
за 2025 рік
(частина I)**

Керівник НДР:

старший науковий співробітник
канд. с.-г. наук, с. н. с.

Віктор ШЕВЧУК

Житомирська область, с. Довжик, 2025

ВИКОНАВЦІ ПІСЛЯПРОЕКТНОГО МОНІТОРИНГУ

Старший науковий співробітник, канд. с.-г. наук, с. н. с.

В. В. Шевчук

Старший науковий співробітник, канд. с.-г. наук

О. В. Жуковський

Старший науковий співробітник, канд. с.-г. наук, доцент

Т. В. Курбет

РЕФЕРАТ

Мета роботи: дослідити поширення рідкісних видів флори і фауни, рідкісних оселищ на ділянках планової діяльності на території Маневицького надлісництва філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України».

Методика досліджень: методи лісової таксації, лісознавства, лісівництва, лісової типології, фітоценології, ботаніки, зоології, екології, созології.

Результати НДР будуть використані у практичній діяльності Маневицького надлісництва філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України», зокрема по збереженню та відновленню цільових об'єктів моніторингу.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ПІСЛЯПРОЕКТНИЙ МОНІТОРИНГ, МАНЕВИЦЬКЕ НАДЛІСНИЦТВО, ФІЛІЯ «ПОЛІСЬКИЙ ЛІСОВИЙ ОФІС», ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ», БІОТОП, ФІТОЦЕНОЗ, РІДКІСНІ ВИДИ ФЛОРИ І ФАУНИ, РІДКІСНІ ОСЕЛИЩА, РУБКИ ГОЛОВНОГО КОРИСТУВАННЯ, ЛІСОВІДНОВЛЕННЯ.

ВСТУП

Дослідження є початковим етапом післяпроектного моніторингу цільових об'єктів планової діяльності на території Маневицького надлісництва філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України», який здійснюється у відповідності до пункту 6 Висновка з ОВД № 21/01-7350/1 від 02.12.2024 р. (філія «Городоцьке лісове господарство» ДП «Ліси України»). В процесі реформування лісового господарства, філія «Городоцьке лісове господарство» була ліквідована, а її територія увійшли до складу Маневицького надлісництва філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України». Моніторинг виконано на основі натурного обстеження у 2025 р. ділянок планової діяльності.

Головним завданням післяпроектного моніторингу флори, фауни і біорізноманіття було отримати перед проведенням планової діяльності актуальні дані про цільові об'єкти у виділах/частинах виділів, призначених під рубки головного користування у поточному році.

Згідно з вимогами оцінки впливу на довкілля, планова діяльність здійснюється з першочерговим врахуванням інтересів збереження видів рослин і тварин, включених до додатку 1 Резолюції № 6 (1998) Бернської конвенції, а також до додатків самої Конвенції, та типів природних оселищ (біотопів) з додатку 1 Резолюції № 4 (1996) Бернської конвенції, інших зразків природних оселищ (біотопів), їхніх комплексів, які повинні охоронятися згідно з Habitat Directive, середовищ існування для мігруючих видів тварин. Бернська Конвенція – Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування у Європі (Берн, 19 вересня 1979 р.). Далі у цьому документі – Бернська Конвенція.

Для виділів/частин виділів, де зареєстровано рідкісні види та оселища, на основі експертної оцінки та з урахуванням статей 39, 40 Закону України «Про рослинний світ», статей 39, 40 Закону України «Про тваринний світ», визначено необхідний режим збереження та, за потреби, запропоновано заходи для збереження цільових об'єктів.

Допустимість або недопустимість планової діяльності у зазначених виділах визначали відповідно до вимог щодо режиму збереження популяцій, встановлених в останньому виданні Червоної книги України, а для інших видів та для типів природних оселищ (біотопів) та оселищ видів керувалися експертними оцінками.

Термін «біологічне різноманіття» (біорізноманіття) у даному звіті вживається у визначенні Конвенції про охорону біологічного різноманіття від 1992 р., ратифікованої Законом № 257/94-ВР від 29.11.1994 р.

1. МЕТОДИКА ПІСЛЯПРОЕКТНОГО МОНІТОРИНГУ

1.1. Перелік цільових об'єктів, що підлягають моніторингу на території, де планується проведення рубок головного користування

1. Види фауни і флори, зазначені у додатку 1 Резолюції 6 (1998) Бернської Конвенції, а також у додатках до самої Конвенції. Для тварин враховуються осілі види, види, які розмножуються на даній території, залітні, кочові (мігруючі), рідкісні види, види на межі ареалу.

2. Природні середовища існування видів флори і фауни: місця зростання, розмноження, годівлі, полювання, водопою, зимівлі, ночівлі (наприклад, для кажанів), лійки, міграції, житло/хатки і природні схованки.

3. Типи природних оселищ (біотопів) з додатку 1 Резолюції 4 (1996) Бернської Конвенції.

4. Об'єкти Червоної книги України [3, 4, 16, 17] та Зеленої книги України [5].

Переліки видів фауни, флори та природних оселищ наведено за документами:

1. Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (*Бернська конвенція*) [1].

2. Резолюція № 6 (1998) Постійного комітету Бернської конвенції «Про перелік видів, щодо потребують спеціальних заходів на їх збереження» з додатками.

3. Резолюція № 4 (1996) Постійного комітету Бернської конвенції «Про зникаючі природні середовища (оселища), що потребують спеціальних заходів для їх збереження» з додатком 1.

Ідентифікацію типів природних оселищ (біотопів) проводять, користуючись довідниками:

- Національний каталог біотопів України [2];

- Тлумачний посібник оселищ Резолюції №4 Бернської Конвенції, що знаходяться під загрозою і потребують спеціальних заходів охорони [8].

У випадку, коли біотоп на планованій ділянці РГК або у виділах її оточення у радіусі 100 м є звичайним, для цих ділянок допускається наведення типу лісу за лісовпорядними даними та рослинної асоціації за домінантною класифікацією [9, 10, 11].

1.2. Періодичність та головні завдання моніторингу біорізноманіття та біотопів

На території надлісництва ростуть як мішані, так і широколистяні ліси. Тому моніторинг біорізноманіття проведено у терміни: з 10 червня до 20 липня та з 01 вересня до 10 жовтня поточного року. Дані терміни цілком забезпечують повне виявлення цільових об'єктів – видового складу рослинного світу, гніздових видів птахів, ссавців, комах тощо.

Завданнями моніторингу були: отримання дані про цільові об'єкти на ділянках, запланованих під плановану діяльність; розробка плану заходів, визначених режимів збереження цільових об'єктів біорізноманіття та обмежень, внесення змін і доповнень. Для цього використано такі документи: Explanatory Notes and Guide lines for the period 2013-2018.Part 1: The Report Format Field-By-Field Guidance [12]; <https://www.coe.int/en/web/bern-convention/emerald-network> [7]; Національний каталог біотопів України [2]; Тлумачний посібник оселищ Резолюції № 4 Бернської Конвенції, що знаходяться під загрозою і потребують спеціальних заходів охорони [8].

1.3. Показники, які досліджуються у цільових об'єктів на видовому рівні

Для всіх виявлених цільових об'єктів флори і фауни наводиться їх коротка характеристика. Вона включає такі показники:

1. Назву виду.
2. Квартал, виділ.
3. Автора знахідки, дату.
4. Коротку характеристику виявленої популяції.
5. Статус збереження виду.
6. Перспективи збереження виду.
7. Головні загрози.
8. Заходи, які будуть вжиті для збереження виду та його оселища при проведенні планової діяльності.

Статус збереження

Статус збереження – це загальна оцінка стану популяції певного виду тварин/рослин або типу природних оселищ (біотопів). Оцінюють за двома критеріями:

1. Наскільки добре збережені на території лісокористування природні середовища існування виду (місця для жител і схованок, для зимівлі, гніздування/розмноження/виведення потомства, місця годівлі/полювання, коридори для міграцій/вільних пересувань по території). При цьому враховують і загальну площу придатних середовищ існування, і ступінь збереженості їхніх природних рис, важливих для існування певного виду тварин/рослин.

2. Здатність популяції до відновлення, наприклад, до самовідновлення, у разі припинення факторів порушень і турбування, або до відновлення за допомогою спеціальних, технічно доступних та економічно виправданих заходів і технологій.

Загальну екологічну оцінку статусу збереження виду тварин/рослин подають з використанням Explanatory Notes and Guide lines for the period 2013-2018. Part 1: there port for matfield-by-fieldguidance [12]. Статус збереження оцінюється за трибальною шкалою: сприятливий, несприятливий та невизначений.

Перспективи збереження

Перспективи збереження виду оцінюють у довготривалій перспективі і за сукупністю даних про вид, а саме:

- 1) зайнята площа або ареал, площі популяцій;
- 2) розміри і динаміка популяцій;
- 3) площі і якість природних середовищ існування для виду тварин або рослин (оселищ виду).

Рекомендована шкала відносної оцінки: а – перспективи хороші (сприятливі); б – несприятливі і неадекватні (для збереження виду); в – погані (дуже несприятливі); г – невідомо або не можливо встановити.

Перспективи збереження враховуються в оцінці статусу збереження. Статус збереження не може оцінюватися як сприятливий, якщо перспективи збереження не можна оцінити наступним чином: динаміка популяцій конкретного виду тварин/рослин показує, що вид здатен до самопідтримання в довготривалій перспективі як життєздатний компонент у його природних середовищах існування; природний ареал виду не скорочується і ймовірно не почне скорочуватися у найближчому майбутньому (12 і більше років); в даний час зберігаються і ймовірно продовжать існувати достатні за площами/розмірами природні середовища існування (оселища виду) для збереження його популяцій у довготривалій перспективі.

Головні порушуючі фактори і загрози

Головні порушуючі фактори – це несприятливі впливи на популяцію/популяції, що були зареєстровані за період досліджень або на час проведення обстежень. Загрози – це майбутні прогнозовані несприятливі впливи, що очікуються у найближчі 6-12 років і впливатимуть у довготривалій перспективі на життєздатність популяцій або якість їхніх

природних середовищ існування. Враховують порушуючі фактори і загрози власне для виду тварин/рослин і для його природних середовищ існування (оселищ виду). Користуються переліком порушуючих факторів і загроз, прийнятим для моніторингу і звітності для мережі NATURA2000 ЄС.

Доступ до переліків: через сайт www.coe.int за запитом «List of pressures and threats under the Resolution No.8 (2012)», або через веб-сторінку Reference portal for reporting under Article 17 of the Habitats Directive за пошуком «List of pressures and threats» [6, 12].

При цьому, перелік найвищих категорій загроз наступний:

A – сільське господарство;

B – лісове господарство;

C – видобування корисних копалин;

D – енергетика (виробництво енергії) та пов'язана з цим інфраструктура;

E – будівництво транспортної інфраструктури та власне транспорт;

F – житлова, виробнича, промислова забудова, території та забудова, пов'язані з масовим відпочинком;

G – використання та вирощування біоресурсів (інше, ніж сільське господарство та лісове господарство);

H – порушення, спричинені втручанням людини (військові дії, заходи з цивільного захисту, протиаварійні заходи тощо);

I – чужинні види живих організмів, види, що важко піддаються контролю;

J – забруднення різного роду;

K – зміни природних середовищ існування, викликані людською діяльністю;

L – природні процеси (за винятком катастрофічних);

M – природні катастрофи;

N – зміна клімату;

X – порушуючі фактори і загрози невідомі або не встановлені.

Кожен з порушуючих факторів та загроз рекомендується оцінювати за ступенем впливу, користуючись наступною шкалою:

V – високий: вплив значний, прямий, на значній площі, є однією з головних причин значного скорочення площі або розміру популяції або погіршення їхніх середовищ існування, або вплив перешкоджає відновленню популяції або їхніх середовищ існування до сприятливого стану;

P – помірний: вплив помірної сили, прямий або переважно опосередкований, поширюється на середню за площею територію (фактори і загрози слабкої дії не повинні включатися до переліку головних порушуючих факторів і загроз).

Заходи для збереження/відновлення

Сюди належать необхідні заходи, які вже здійснюються, та заходи, які необхідно здійснювати для підтримання і відновлення популяцій (або природних оселищ) до сприятливого статусу збереження.

Застосовано такі ступені оцінки:

a – основні найбільш вагомні заходи вже відомі, але ще не застосовуються;

b – основні найбільш вагомні заходи вже застосовуються.

Користуються переліком природоохоронних заходів, прийнятим для моніторингу і звітності для мережі NATURA2000 ЄС.

Доступ до переліку: через сайт www.coe.int за запитом «List of conservation measures under the Resolution No.8 (2012)», або через веб-сторінку Reference portal for reporting under Article 17 of the Habitats Directive за пошуком «List of conservation measures»; Explanatory Notes and Guide lines for the period 2013-2018 – Part 1: there port for matfield-by-fiel dguidance, Annex B. Доступ через веб-сайт www.coe.int на сторінці «Reference Portal for the Reporting under Resolution No.8»; Explanatory Notes and Guide lines for the period 2013-2018 – Part 2: Definitions and Methods, Розділ 1. Доступ через веб-сайт www.coe.int на сторінці «Reference

Portal for the Reporting under Resolution No.8» [6].

1.4. Показники, які досліджуються у цільових об'єктах – рідкісних природних оселищ (біотопів)

Для рідкісних типів природних оселищ (біотопів) наводять:

1. Лісництво, номери кварталу та виділу та площу (га);
2. Habitat code – умовне позначення типу природних оселищ, згідно з переліком, прийнятим для моніторингу і звітності за Резолюцією 8 (2012) до Бернської конвенції [6]

3. Офіційну назву типу природних оселищ згідно з переліком, прийнятим для моніторингу і звітності за Резолюцією 8 (2012) до БК (доступ через сайт www.coe.int за пошуком «Species and habitats check lists for there porting under Resolution No 8. (2012)».

4. Репрезентативність. Репрезентативність типу природних оселищ означає міру «природності» певного оселища (біотопу) у конкретному локалітеті, ступінь відповідності його (оселища) складу тим рисам і показникам, що вважаються еталонними для даного типу природних оселищ. Оцінюється за наявністю характерних видів рослин у структурі природного оселища. Має 4 ступені:

- A – найвища,
- B – висока,
- C – посередня,
- D – найнижча.

Для оцінки репрезентативності певного типу природних оселищ, склад його рослинного покриву порівнюють з характеристиками у довідниках: тлумачний посібник оселищ Резолюції №4 Бернської Конвенції, що знаходяться під загрозою і потребують спеціальних заходів охорони [8]; Inter pretation Manual of the habitats listed in Resolution No.4 (1996)/ Group of Experts on Protected Areas and Ecological Networks. 2015. Оригінальна версія доступна через eunis.eea.europa.eu [13].

Статус збереження – це загальна оцінка якісного стану певного типу природних оселищ у даному локалітеті, таксаційному виділі.

Відновлення, статус і перспективи збереження певного типу природних оселищ оцінюють за 3-а ступенями оцінки:

A – природне оселище у дуже хорошому стані: структура дуже добре збережена, а перспективи збереження екологічних функцій (екосистемних послуг) – хороші, незалежно від здатності до відновлення;

B – природне оселище у хорошому стані: структура добре або достатньо збережена, перспективи збереження екологічних функцій (екосистемних послуг), хороші, відновлення легке або можливе, рідше – відновлення складне,

C – природне оселище у поганому стані: частково порушена структура, перспективи збереження екологічних функцій (екосистемних послуг) задовільні або несприятливі, відновлення легке або можливе, або відновлення дуже складне чи з певних причин неможливе.

Для оцінки статусу збереження використовують:

1. Explanatory Notes and Guidelines for the period 2013-2018 – Part 1: there port for matfield-by-fiel dguidance, Annex D. Доступ через веб-сайт www.coe.int на сторінці «Reference Portal for the Reporting under Resolution No.8».

2. Explanatory Notes and Guidelines for the period 2013-2018 – Part 2: Definitions and Methods, Розділ 2. Доступ через веб-сайт www.coe.int на сторінці «Reference Portal for the Reporting under Resolution No.8».

2. ОБ'ЄКТИ ПІСЛЯПРОЕКТНОГО МОНІТОРИНГУ

У Маневицькому надлісництві, згідно Проекту організації та розвитку лісового господарства філії «Городоцьке лісове господарство» ДП «Ліси України» за 2022 р. головне користування планується проводити переважно у формі суцільно-лісосічних рубок. Планова діяльність, згідно з Висновком ОВД № 21/01-7350/1 від 02.12.2024 р. проводиться у 6 лісництвах, зокрема Борове, Городоцьке, Градиське, Лишнівське, Новорудське та Троянівське. У таблиці 2.1 наведено таксаційну характеристику ділянок планової діяльності.

Таблиця 2.1

Таксаційна характеристика ділянок планової діяльності

№ п/п	Номер кварталу	Номер виділу	Номер ділянки	Площа, га	Склад насадження	Вік, років	Тип лісу	Повнота
Борове лісництво								
1					10СЗ		ВЗЯДС	0,65
2					9СЗ1БП		ВЗДС	0,65
3					10СЗ		В2ДС	0,60
4					10СЗ		В2ДС	0,60
5					10СЗ		С2ГДС	0,60
6					8СЗ1БП1ДЗ		С2ГДС	0,65
7					10СЗ		В2ДС	0,55
8					10ВЛЧ		С4ВЛЧ	0,75
9					9СЗ1БП		ВЗДС	0,60
10					9СЗ1БП		ВЗДС	0,65
Городоцьке лісництво								
11					10СЗ		ВЗДС	0,65
12					7СЗ2ЯЛЕ		ВЗДС	0,75
13					5ЯЛЕ2БП1ДЧР1ВЛЧ1СЗ		СЗГДС	0,70
14					5СЗ1ЯЛЕ1ВЛЧ1БП2ЯЛЕ		СЗЯГС	0,60
15					4ЯЛЕ2СЗ2БП1ЯЛЕ1ВЛЧ		СЗГДС	0,40
Градиське лісництво								
16					4СЗ3ЯЛЕ2ВЛЧ1ЯЛЕ		СЗГСД	0,70
17					9СЗ1БП		ВЗДС	0,50
18					8СЗ2СЗ		В2ДС	0,60
19					10СЗ		В2ДС	0,60
20					6ВЛЧ1ЯЛЕ1ОС1БП1ЯЛЕ		С4ВЛЧ	0,60
Лишнівське лісництво								
21					10СЗ		ВЗДС	0,50
22					10СЗ		А2С	0,55
23					8СЗ2СЗ		А2С	0,50
24					9СЗ1БП		В4ДС	0,55
25					10СЗ		ВЗДС	0,55

№ п/п	Номер кварталу	Номер виділу	Номер ділянки	Площа, га	Склад насадження	Вік, років	Тип лісу	Повнота
Новорудське лісництво								
26					8С31БП1ВЛЧ		ВЗДС	0,70
27					10СЗ		ВЗДС	0,60
28					ВЗДС1БП		ВЗДС	0,70
29					10СЗ		ВЗДС	0,65
30					7С32ЯЛЕ1БП		В4ДСО	0,60
31					10СЗ		ВЗДС	0,60
32					10СЗ		ВЗДС	0,60
33					8С32СЗ		А2С	0,65
Троянівське лісництво								
34					10СЗ		ВЗДС	0,50
35					10СЗ		А2С	0,55
36					9С31БП		В2ДС	0,50
37					10СЗ		ВЗДС	0,50
38					10СЗ		ВЗДС	0,50
39					10СЗ		ВЗДС	0,55
40					10СЗ		ВЗДС	0,55
41					10СЗ		ВЗДС	0,50

3. РЕЗУЛЬТАТИ ПІСЛЯПРОЕКТНОГО МОНІТОРИНГУ МАНЕВИЦЬКОГО НАДЛІСНИЦТВА ФЛІЇ «ПОЛІСЬКИЙ ЛІСОВИЙ ОФІС» ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ» (ВИСНОВОК ОВД № 21/01-7350/1 ВІД 02.12.2024 Р.)

3.1. Планова діяльність Маневицького надлісництва флії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України»

Результати початкового етапу післяпроектного моніторингу ділянок планової діяльності, обстежених у 2025 р. Кількість і повна назва біотопів за відповідними класифікаційними системами Європи і України наводиться у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Номенклатура і представництво біотопів у місцях планової діяльності

№ п/п	Біотопи за класифікаційними системами України і Європи	Кількість об'єктів, одиниць
1	НКБУ: Д1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена; EUNIS: G1.21 Заплавні періодично мокрі ліси з домінуванням <i>Alnus</i> або <i>Fraxinus</i> ; Бериська конвенція: <u>G1.21 Заплавні періодично мокрі ліси з домінуванням <i>Alnus</i> або <i>Fraxinus</i></u> ; Оселищна Директива: <u>91E0 Заплавні ліси з <i>Alnus glutinosa</i> та <i>Fraxinus excelsior</i> (Alno-Padion, Alnionincanae).</u>	1
2	НКБУ: Д1.8 Антропогенні широколистяні ліси; EUNIS: G1.C Культури широколистяних листопадних дерев виразно неприродного характеру; G4.F Мішані лісові культури; G5.2 Ділянки антропогенного широколистяного листопадного лісу малої площі; G5.5 Ділянки антропогенного мішаного листопадного лісу малої площі.	1
3	НКБУ: Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної; EUNIS: G3.4 Ліси <i>Pinus sylvestris</i> на південь від тайги (G3.42111 Субконтинентальні зеленомохові ліси сосни звичайної; G3.42113 Субконтинентальні молінієві ліси сосни звичайної; G3.42114 Субконтинентальні різнотравні ліси сосни звичайної); G4.4 Мішані ліси <i>Pinus sylvestris</i> – <i>Betula</i> ; G4.7 Мішані ацидофільні ліси <i>Pinus sylvestris</i> – <i>Quercus</i>).	32
4	НКБУ: Д2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної; EUNIS: G3.E Неморальні заболочені хвойні ліси, G4.1 Мішані заболочені ліси; Бериська конвенція: <u>G3.E Неморальні заболочені хвойні ліси</u> ; Оселищна Директива: <u>91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси.</u>	1
5	НКБУ: Д2.6 Антропогенні хвойні ліси; EUNIS: G3.F Культури хвойних виразно неприродного характеру; G5.3 Ділянки антропогенного хвойного лісу малої площі; G5.5 Ділянки антропогенного мішаного лісу малої площі.	6
Разом:		41

Лісові біотопи (за НКБУ) представлені наступними деревними, чагарниковими та трав'яними, моховими рослинами та лишайниками:

Д1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена. Біотоп представлений вільхою чорною. У підліску наявна крушина ламка (зімкнутість 0,1-0,2). До складу живого надґрунтового покриву входить кропива дводомна, жовтець повзучий, осока побережна, комиш лісовий, хміль звичайний, мерингія трижилкова, телептерис болотний, вербозілля звичайне, плакун верболистий, смовдь болотна, ситник розлогий (проективне покриття складається 70-75 %);

Д1.8 Антропогенні широколистяні ліси. Біотоп представлений деревостаном з вільхи чорної з домішкою берези повислої, осики та ялини європейської. У підліску трапляється крушина ламка. Живий надґрунтовий покрив представлений осокою трясучковидною, щитником шартрським, безщитником жіночим, осокою гострою, комишом лісовим, зозулиним льоном звичайним (проективне покриття становить 50-55 %);

Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної. У цьому біотопі головною породою виступає сосна звичайна, а супутніми – береза повисла, дуб звичайний та вільха чорна. У підліску зустрічається крушина ламка та горобина звичайна. Живий надґрунтовий покрив складається з конвалії звичайної, чорниці, вересу звичайного, орляка звичайного, молінії голубої, ожики волосистої, перестріча лучного, суниці лісової, дикрану багатоніжкового, плевроцію Шребера, гілокомію блискучого та кладонії стрункої, м'якої, дюймової та оленячої (проективне покриття 70-90 %);

Д2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної. Біотоп складаються з сосни звичайної з незначною домішкою берези повислої. Підлісок представлений крушиною ламкою та вербою козячою. Живий надґрунтовий покрив складається з багна болотного, лохини, чорниці, брусниці, вереса звичайного, дикрана багатоніжкового, плевроція Шребера, сфагна оманливого, зозулиного льону звичайного (проективне покриття 80-85 %);

Д2.6 Антропогенні хвойні ліси. Вони представлені деревостанами з сосни звичайною та ялини європейської з домішкою берези повислої, вільхи чорної та дуба червоного. У підліску трапляється крушина ламка та горобина звичайна. Живий надґрунтовий покрив представлений конвалією звичайною, чорницею, брусницею, квасеницею звичайної, ожикою волосистої, перестрічем лучним, осокою трясучковидною, щитником шартрського, безщитником жіночим, дикраном багатоніжковим, плевроцієм Шребера, сфагнумом оманливим, зозулиним льоном звичайним (проективне покриття становить 70-85 %).

Планову діяльність заплановано провести у 2 лісових рідкісних біотопах – Д1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена та Д2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної. Репрезентативність ці лісових рідкісних біотопів на ділянках планової діяльності є посередньою або найнижчою. За статусом збереження виділяються біотопи з хорошим або поганим станом, а перспективи збереження – хороші або задовільні. Основними причинами поганого стану цих насаджень є невідповідність деяких деревних порід типам лісорослинних умов, низька відносна повнота та т. д. Також, у цих насаджень знижується можливість виконувати ними екосистемні послуги. Наступним заходом є проведення планової діяльності і формування нових корінних насаджень більш адаптованих до змін клімату.

Для збереження типових (поширених) та рідкісних біотопів на території надлісництва, функціонує ряд природно-заповідних об'єктів, зокрема ландшафтний заказник загальнодержавного значення *«Кручене озеро»* (Троянівське лісництво, квартал 28 (виділи 20-23, 26), квартал 29 (виділи 1, 5, 7)); ботанічний заказник загальнодержавного значення *«Урочище «Суничник»*» (Борове лісництво, квартал 21 (виділи 1-25), квартал 32 (виділи 1-26)); лісовий заказник загальнодержавного значення *«Рись»* (Борове лісництво, квартал 3 (виділи 46-51), квартал 6 (виділи 52-54), квартали 7, 9); загальнозоологічні заказники місцевого значення *«Лазниця»* (Градиське лісництво, квартал 1 (виділи 1-18), квартал 15 (виділи 44-49), квартал 16 (виділи 36-51); Трояківське лісництво, квартал 1 (виділи 1-3, 6, 20), квартал 2 (виділи 1, 2, 2.1, 7, 7.1, 8-12, 18, 18.1, 19-21, 28)), *«Городоцький»* (Городоцьке лісництво, квартал 8 (виділи 10, 10.1, 10.2-21.1, 22-29), квартал 9 (виділи 18, 19, 21, 31), квартал 11 (виділи 1-9), квартал 12 (виділи 6-12), квартал 13 (виділи 20-27)); ландшафтний заказник місцевого значення *«Градиський»* (Новорудське лісництво, квартал 54 (виділи 7, 12-15, 15.1, 15.2, 15.3, 16, 16.1, 23); Градиське лісництво, квартал 13 (виділи 1-21), квартали 20, 21, квартал 26 (виділи 1-24); Городоцьке лісництво, квартал 27); лісовий заказник місцевого значення *«Березовий гай»* (Городоцьке лісництво, квартал 53 (виділи 2)); ботанічні пам'ятки природи місцевого значення *«Городоцький ялинник»* (Городоцьке лісництво, квартал 54 (виділи 3, 3.1)), *«Дуб звичайний-2»*

(Городоцьке лісництво, квартал 14 (виділ 19.2)), «Дуб звичайний-3» (Городоцьке лісництво, квартал 14 (виділ 23.1)) та заповідне урочище «Озеро «Глибоцьке»» (Городоцьке лісництво, квартал 13 (виділи 47, 51)).

3.2. Дослідження наявності видів флори та фауни занесених до Червоної книги України на ділянках планової діяльності та на території надлісництва

У процесі післяпроектного моніторингу під час обстеження ділянок планової діяльності у 2025 році на території Маневицького надлісництва філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України» встановлювали наявність видів рослин і тварин, які підлягають охороні за Червоною книгою України.

Післяпроектні моніторингові дослідження свідчать, що на ділянках планової діяльності, обстежені у 2025 році на території надлісництва відсутні види рослин та тварин, що підлягають охороні згідно Червоної книги України.

У додатку А наведений квартално-видільний перелік ідентифікованих місць зростання, перебування видів тварин та рослин, занесених до Червоної книги України на території Маневицького надлісництва.

3.3. Післяпроектний моніторинг в об'єктах Смарагдової мережі Stokhid-Nobel (UA0000168) та Cherevaskyi Lis (UA0000262) на території Маневицького надлісництва філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України»

3.3.1. Об'єкт Смарагдової мережі Stokhid-Nobel (UA0000168)

В об'єкті Смарагдової мережі *Stokhid-Nobel (UA0000168)* зафіксовані наступні біотопи за НКБУ:

водні біотопи:

- B1.1.2 Мезотрофні та евтрофні водойми з макрофітною рослинністю (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** C1.222 Вільноплаваючі скупчення *Hydrocharis morsus-ranae*; C1.223 Вільноплаваючі скупчення *Stratiotes aloides*; C1.224 Вільноплаваючі колонії *Utricularia australis* та *Utricularia vulgaris*; C1.3411 Угруповання водяних жовтеців на мілководдях; **Додаток 1 Оселищної Директиви:** 3150 Природні евтрофні озера з рослинністю типу *Magnopotamion* або *Hydrocharition*);

- B1.1.3 Мезотрофні водойми з твердою (жорсткою) водою і угрупованнями харових водоростей (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** C1.25 Занурені килимки харофітів у мезотрофних водоймах; 3140 Оліго-мезотрофні водойми з жорсткою водою і бентосною рослинністю *Chara* spp.);

- B1.1.4 Дистрофні водойми з макрофітною рослинністю (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** C1.4 Постійні стоячі дистрофні водойми; **Додаток 1 Оселищної Директиви:** 3160 Природні дистрофні озера та стави;

- B2.1.1 Алювіальні ділянки та днища пересохлих водойм з однорічною земноводною рослинністю (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** C3.51 Євро-сибірські низькорослі однорічні земноводні угруповання (за винятком C3.5131 угруповань ситнику жаб'ячого); **Додаток 1 Оселищної Директиви:** 3130 Оліготрофні до мезотрофних непроточні (лентичні) водойми з рослинністю *Littorelletea uniflorae* та/або *Isoëto-Nanojuncetea*);

- B4.1.3 Прибережна мезотрофна рослинність на мулистих субстратах (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** D2.3 Перехідні трясовини та сплавини; **Додаток 1 Оселищної Директиви:** 7140 Перехідні трясовини та сплавини);

болотні біотопи:

- B2.2.2 Болотні та підтоплені ділянки з угрупованнями високих кореневищних осонок (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** D5.2 Зарості крупних осокових переважно без застою води);

- B2.2.3 Болотні та підтоплені ділянки з угрупованнями високих купинних осок (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: D5.2 Зарості крупних осокових переважно без застою води);

- B3 Мезотрофні болота (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: D2.3 Перехідні болота та сплавини; *Додаток I Оселищної Директиви*: 7140 Перехідні трясовини та сплавини);

- B4.1 Оліготрофні сфагнові болота (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: X04 Комплекси верхових боліт; *Додаток I Оселищної Директиви*: 7110*Активні верхові (оліготрофні) болота);

трав'яні біотоми:

- T3.1.1 Вологі евтрофні і мезотрофні сінокісні луки (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: E3.4 Мокрі або вологі евтрофні і мезотрофні луки; *Додаток I Оселищної Директиви*: 6440 Заплавні луки річкових долин *Cnidion dubii*);

- T3.1.2 Вологі оліготрофні сінокісні луки (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: E3.5 Мокрі або вологі оліготрофні луки; *Додаток I Оселищної Директиви*: 6410 Молінієві луки на вапнякових, торф'яних або глинисто-мулистих ґрунтах (*Molinion caeruleae*);

- T3.3.1 Мокрі луки з домінуванням злакоподібних трав (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: E3.4 Мокрі або вологі евтрофні і мезотрофні луки);

- T3.3.2 Мокрі луки з домінуванням високотрав'я (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: E5.4 Мокрі або вологі високотравні та папоротеві узлісся і луки; *Додаток I Оселищної Директиви*: 6430 Гідрофільні високотравні каймові угруповання рівнин та від монтанного до альпійського висотних поясів);

чагарникові та чагарничкові біотоми:

- C7.1 Вербові чагарникові зарості піщаних і суглинкових берегів (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: F9.1 Прирічкові чагарники);

лісові біотоми:

- D1.5.1 Ацидофільні дубові і сосново-дубові ліси (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: G1.8 Ацидофільні дубові ліси; *Додаток I Оселищної Директиви*: 9190 Старовікові ацидофільні дубові ліси з *Quercus robur* на піщаних рівнинах);

- D1.5.3 Сирі олігомезотрофні березові ліси (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: G1.51 Сфагнові березові ліси; *Додаток I Оселищної Директиви*: 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси);

- D1.6.1 Заплавні вербові і тополеві ліси (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: G1.11 Прирічкові вербові ліси; *Додаток I Оселищної Директиви*: 91E0*Заплавні ліси з *Alnus glutinosa* та *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*);

- D1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: G1.21 Заплавні періодично мокрі ліси з домінуванням *Alnus* або *Fraxinus*; *Додаток I Оселищної Директиви*: 91E0*Заплавні ліси з *Alnus glutinosa* та *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*);

- D1.7.1 Евтрофні болота з ярусом вільхи чорної або берези (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: G1.41 Заболочені вільхові ліси на некіислому торфі);

- D1.7.2 Мезотрофні болота з ярусом берези (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: G1.51 Сфагнові березові ліси; *Додаток I Оселищної Директиви*: 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси);

- D2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: G3.E Неморальні заболочені хвойні ліси; *Додаток I Оселищної Директиви*: 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси);

D2.5.2 Оліготрофні болота з ярусом сосни (*Резолюція 4 Бернської конвенції*: G3.E Неморальні заболочені хвойні ліси; *Додаток I Оселищної Директиви*: 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси).

В об'єкті Смарагдової мережі *Stokhid-Nobel* (UA0000168) охороняються наступні види рослин і тварин:

рослини:

- альдрованда пухирчаста (*Aldrovanda vesiculosa* L.),

безхребетні:

- рогач звичайний (жук-олень) (*Lucanus cervus* (Linnaeus, 1758),

землеводні:

- кумка звичайна (*Bombina bombina* (Linnaeus, 1761),

- тритон гребінчастий (*Triturus cristatus* (Laurenti, 1768),

плазуни:

- черепаха болотна європейська (*Emys orbicularis* (Linnaeus, 1758),

риби:

- в'юн звичайний (*Misgurnus fossilis* (Linnaeus, 1758),

- мінога українська (*Eudontomyzon mariae* (Berg, 1931),

- щипавка звичайна (*Cobitis taenia* (Linnaeus, 1758),

птахи:

- баранець великий (*Gallinago media* (Latham, 1787),

- беркут (*Aquila chrysaetos* (Linnaeus, 1758),

- брижач (*Philomachus pugnax* (Linnaeus, 1758),

- бугай водяний (*Botaurus stellaris* (Linnaeus, 1758),

- глушець (*Tetrao urogallus* (Linnaeus, 1758),

- деркач лучний (*Crex crex* (Linnaeus, 1758),

- дрімлюга звичайна (*Caprimulgus europaeus* (Linnaeus, 1758),

- дятел середній (*Dendrocopos medius* (Linnaeus, 1758),

- жайворонок лісовий (*Lullula arborea* (Linnaeus, 1758),

- жовна чорна (*Dryocopus martius* (Linnaeus, 1758),

- журавель сірий (*Grus grus* (Linnaeus, 1758),

- змієїд блакитноногий (*Circaetus gallicus* (Gmelin, 1788),

- кібчик червононогий (*Falco vespertinus* (Linnaeus, 1766),

- коловодник болотяний (*Tringa glareola* (Linnaeus, 1758),

- крижач білокрилий (*Chlidonias leucopterus* (Temminck, 1815),

- крижач річковий (*Sterna hirundo* (Linnaeus, 1758),

- крижач чорний (*Chlidonias niger* (Linnaeus, 1758),

- лелека білий (*Ciconia ciconia* (Linnaeus, 1758),

- лелека чорний (*Ciconia nigra* (Linnaeus, 1758),

- лунь болотяний (*Circus aeruginosus* (Linnaeus, 1758),

- лунь лучний (*Circus pygargus* (Linnaeus, 1758),

- орлан-білохвіст (*Haliaeetus albicilla* (Linnaeus, 1758),

- орябок лісовий (*Tetrastes bonasia* (Linnaeus, 1758),

- очеретянка прудка (*Acrocephalus paludicola* (Vieillot, 1817),

- підорлик малий (*Aquila pomarina* (C. L. Brehm, 1831),

- погонич звичайний (*Porzana porzana* (Linnaeus, 1766),

- погонич малий (*Porzana parva* (Scopoli, 1769),

- пугач (*Bubo bubo* (Linnaeus, 1758),

- рибалочка блакитний (*Alcedo atthis* (Linnaeus, 1758),

- сиворакша євразійська (*Coracias garrulus* (Linnaeus, 1758),

- синьошийка (*Luscinia svecica* (Linnaeus, 1758),

- сичик-горобець євразійський (*Glaucidium passerinum* (Linnaeus, 1758),

- скопа (*Pandion haliaetus* (Linnaeus, 1758),

- сова болотяна (*Asio flammeus* (Pontoppidan, 1763),

- сова бородата (*Strix nebulosa* (J.R.Forster, 1772),

- сорокопуд сірий (*Lanius excubitor* (Linnaeus, 1758),

- сорокопуд терновий (*Lanius collurio* (Linnaeus, 1758),

- тетерук євразійський (*Tetrao tetrax* (Linnaeus, 1758),

- чепура велика (*Ardea alba* (Linnaeus, 1758),

- чернь білоока (*Aythya nyroca* (Güldenstädt, 1770),
ссавці:
- вовк (*Canis lupus* (Linnaeus, 1758),
- видра річкова (*Lutra lutra* (Linnaeus, 1758),
- бобр європейський (*Castor fiber* (Linnaeus, 1758),
- норка європейська (*Mustela lutreola* (Linnaeus, 1761),
- рись євразійська (*Lynx lynx* (Linnaeus, 1758).

3.3.2. Об'єкт Смарагдової мережі Cherevaskyi Lis (UA0000262)

В об'єкті Смарагдової мережі *Cherevaskyi Lis (UA0000262)* зафіксовані наступні біотоми за НКБУ:

трав'яні біотоми:

- Т3.1.1 Вологі евтрофні і мезотрофні сінокісні луки (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** E3.4 Мокрі або вологі евтрофні і мезотрофні луки; **Додаток I Оселищної Директиви:** 6440 Заплавні луки річкових долин *Cnidion dubii*);
- Т3.2 Вологі луки пасовищного використання (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** E3.4 Мокрі або вологі евтрофні і мезотрофні луки);
- Т3.3.1 Мокрі луки з домінуванням злакоподібних трав (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** E3.4 Мокрі або вологі евтрофні і мезотрофні луки);

лісові біотоми:

- Д1.5.1 Ацидофільні дубові і сосново-дубові ліси (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** G1.8 Ацидофільні дубові ліси; **Додаток I Оселищної Директиви:** 9190 Старовікові ацидофільні дубові ліси з *Quercus robur* на піщаних рівнинах);
- Д1.5.3 Сирі олігомезотрофні березові ліси (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** G1.51 Сфагнові березові ліси; **Додаток I Оселищної Директиви:** 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси);
- Д1.7.2 Мезотрофні болота з ярусом берези (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** G1.51 Сфагнові березові ліси; **Додаток I Оселищної Директиви:** 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси);
- Д2.1.1 Рівнинні ялинові ліси (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** G3.1F Острівні ялинові ліси).

В об'єкті Смарагдової мережі *Cherevaskyi Lis (UA0000262)* охороняються наступні види рослин і тварин:

рослини:

- ломикамінь болотний (болотяний) (*Saxifraga hirculus* L.),
- сон розкритий (*Pulsatilla patens* (L.) Mill. s.l.),

безхребетні:

- дукачик непарний (*Lucaena dispar* (Haworth, 1803),
- жовтох шапранець (*Colias myrmidone* (Esper, 1781),

землеводні– не зафіксовано,

плазуни– не зафіксовано,

риби– не зафіксовано,

птахи– не зафіксовано,

ссавці– не зафіксовано.

3.4. Дослідження щодо впливу на види та оселища об'єктів Смарагдової мережі

Об'єкт Смарагдової мережі *Stokhid–Nobel (UA0000168)* частково охоплює територію надлісництва – *Лишнівське* (квартал 1 (виділи 1-47, 48ч, 49-54, 56, 58, 64), квартал 2 (виділи 1-15, 19-20, 21ч), квартали 4, 5 (виділи 1, 2ч, 6, 14-17, 25-27, 36-43, 54-56),

квартал 8 (виділи 1-5, 6ч, 12), квартал 9 (виділи 1-21, 22ч, 23, 24ч, 29), квартал 10 (виділи 1-31, 35-41, 54) та **Новорудське** (квартал 1 (виділи 1, 13, 14) лісництва.

На території надлісництва в об'єкті Смарагдової мережі **Stokhid-Nobel (UA0000168)** не планується проводити планову діяльність на ділянках понад 1 га. Також слід відмітити, що планова діяльність не проводиться у виділах, які безпосередньо примикають до цього об'єкта Смарагдової мережі.

Об'єкт Смарагдової мережі **Cherevaskyi Lis (UA0000262)** частково охоплює територію надлісництва – **Борове** (квартали 9 (виділи 4ч, 5, 7, 9ч, 10-12, 22), 34 (виділи 29ч, 30ч, 31, 46-50, 53ч, 54, 60ч, 62) та 35 (виділи 14ч, 17-55) лісництво.

На території надлісництва в об'єкті Смарагдової мережі **Cherevaskyi Lis (UA0000262)** не планується проводити планову діяльність на ділянках понад 1 га. Також слід відмітити, що планова діяльність не проводиться у виділах, які безпосередньо примикають до цього об'єкта Смарагдової мережі.

У загальному слід підкреслити, що вплив планової діяльності на види та оселища в об'єктах Смарагдової мережі **Stokhid-Nobel (UA0000168)** та **Cherevaskyi Lis (UA0000262)** є відсутнім або нейтральним.

Для збереження оселищ та угруповань рослин Зеленої книги України на території надлісництва, функціонує ряд природно-заповідних об'єктів, зокрема ландшафтний заказник загальнодержавного значення «**Кручене озеро**»; ботанічний заказник загальнодержавного значення «**Урочище «Сунічник»**»; лісовий заказник загальнодержавного значення «**Рись**»; загальнозоологічні заказники місцевого значення «**Лазнища**», «**Городоцький**»; ландшафтний заказник місцевого значення «**Градиський**»; лісовий заказник місцевого значення «**Березовий гай**»; ботанічні пам'ятки природи місцевого значення «**Городоцький ялиник**», «**Дуб звичайний-2**», «**Дуб звичайний-3**» та заповідне урочище «**Озеро «Глибоцьке»**».

3.5. Дослідження щодо впливу на угруповання Зеленої книги України

На території Маневиського надлісництва філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України» встановлено ряд рослинних угруповань Зеленої книги України (2020). Номенклатуру та розміщення рослинних угруповань Зеленої книги України наведено у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Номенклатуру та розміщення рослинних угруповань Зеленої книги України на території надлісництва

№ п/п	Лісництво	Назва рослинного угруповання	Назва асоціації
<i>Лісові угруповання</i>			
1		Угруповання європейськоялиново-клейковільхово-звичайнососнових лісів та європейськоялиново-повислоберезово-звичайнососнових лісів	Європейськоялиново-клейковільхово-звичайнососновий ліс чорноосоковий (<i>Piceeto (abietis)-Alneto (glutinosae)-Pinetum (sylvestris) caricosum (nigrae)</i>)
2		<i>Piceeto (abietis)-Alneto (glutinosae)-Pineta (sylvestris)</i> , <i>Piceeto (abietis)-Betuleto (pendulae)-Pineta (sylvestris)</i>	

№ п/п	Лісництво	Назва рослинного угруповання	Назва асоціації
3		Угруповання клейковільхово-звичайнососново-європейськоялинових лісів	Клейковільхово-звичайнососново-європейськоялиновий ліс звичайноквасеницевий (<i>Alneto (glutinosae)-Pineto (sylvestris)-Piceetum (abietis) oxalidosum (acetosellae)</i>)
4		(<i>Alneto (glutinosae)-Pineto (sylvestris)-Piceeta (abietis)</i>)	
5		Угруповання європейськоялиново-клейковільхово-звичайнососнових лісів та європейськоялиново-повислоберезово-звичайнососнових лісів	Європейськоялиново-повислоберезово-звичайнососновий ліс чорницевий (<i>Piceeto (abietis)-Betuleto (pendulae)-Pinetum (sylvestris) vaccinosum (myrtilli)</i>)
6		(<i>Piceeto (abietis)-Alneto (glutinosae)-Pineta (sylvestris), Piceeto (abietis)-Betuleto (pendulae)-Pineta (sylvestris)</i>)	
7		(<i>Piceeto (abietis)-Alneto (glutinosae)-Pineta (sylvestris), Piceeto (abietis)-Betuleto (pendulae)-Pineta (sylvestris)</i>)	
8		(<i>Piceeto (abietis)-Alneto (glutinosae)-Pineta (sylvestris), Piceeto (abietis)-Betuleto (pendulae)-Pineta (sylvestris)</i>)	
9		Угруповання європейськоялиново-клейковільхово-звичайнососнових лісів та європейськоялиново-повислоберезово-звичайнососнових лісів	Європейськоялиново-повислоберезово-звичайнососновий ліс звичайноквасеницевий (<i>Piceeto (abietis)-Betuleto (pendulae)-Pinetum (sylvestris) oxalidosum (acetosellae)</i>)
10		(<i>Piceeto (abietis)-Alneto (glutinosae)-Pineta (sylvestris), Piceeto (abietis)-Betuleto (pendulae)-Pineta (sylvestris)</i>)	
11		(<i>Piceeto (abietis)-Alneto (glutinosae)-Pineta (sylvestris), Piceeto (abietis)-Betuleto (pendulae)-Pineta (sylvestris)</i>)	
Болотні угруповання			
12		Угруповання формації пригніченозвичайнососново-сфагнової (<i>Depressipinetum (sylvestris)-Sphagneta</i>)	Пригніченозвичайнососново-піхвопоухівково-багатолистоандромедовосфагнова (<i>Depressipinetum (sylvestris) eriophoroso (vaginati)-andromedoso (polifoliae)-sphagnosum (S. fuscum, S. magellanicum)</i>)
13		Угруповання формації пригніченозвичайнососново-сфагнової (<i>Depressipinetum (sylvestris)-Sphagneta</i>)	Пригніченозвичайнососново-голубомолінієво-сфагнова (<i>Depressipinetum (sylvestris) molinoso (caerulei)-sphagnosum (S. fuscum, S. girgensohnii)</i>)
14		(<i>Depressipinetum (sylvestris)-Sphagneta</i>)	

Планова діяльність у виділах із вищенаведеними рідкісні угруповання Зеленої книги України не проводитиметься. Також ділянки планованої діяльності не прилягатимуть безпосередньо до цих виділів. Вплив планової діяльності на рідкісні угруповання на території надлісництва відсутній або нейтральний.

3.6. Дослідження щодо впливу планової діяльності на раритетні види

Планована діяльність за Висновком 21/01-7350/1 від 02.12.2024 р. на території Маневицького надлісництва філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України» розпочато 01.08.2025 р. У таблиці 3.3 наведено перелік проведеної планованої діяльності (ділянки понад 1,0 га) за період 01.08.2025-31.12.2025 рр.

Таблиця 3.3

Перелік проведеної планованої діяльності (ділянки понад 1,0 га) на території надлісництва

№ п/п	Лісництво	№ кварталу	№ виділу	№ ділянки	Площа, га	Господарська секція
1	Борове					соснова
2	Борове					соснова
3	Борове					соснова
4	Городоцьке					соснова
5	Городоцьке					вільхова
6	Градиське					соснова
7	Градиське					соснова
8	Градиське					вільхова
9	Лишнівське					соснова
10	Лишнівське					соснова
11	Лишнівське					соснова
12	Лишнівське					соснова
13	Лишнівське					соснова
14	Лишнівське					вільхова
15	Лишнівське					вільхова
16	Лишнівське					вільхова
17	Новорудське					вільхова
18	Новорудське					соснова
19	Новорудське					соснова
20	Новорудське					соснова
21	Троянівське					соснова

Планована діяльність не проводиться у місцях виявлення рідкісних видів тварин та рослин Червоної книги України та Бернської конвенції. На території Маневицького надлісництва відмічені наступні рідкісні види рослин та тварин Червоної книги України:

- верба чорнична (*Salix myrtilloides* L.),
- вовче лико пахуче (боровик) (*Daphne cneorum* L.),
- гніздівка звичайна (*Neottia nidus-avis* (L.) Rich.),
- зозульки Фукса (*Dactylorhiza fuchsii* (Druce) Soó),
- журавлина дрібноплода (*Vaccinium microcarpum* (Turcz. ex Rupr.) Schmalh.),
- лілія лісова (*Lilium martagon* L.),
- любка дволиста (*Platanthera bifolia* (L.) Rich.),
- меч-трава болотна (*Cladium mariscus* (L.) Pohl s.l.),
- плаун річний (*Lycopodium annotinum* L.),
- сон розкритий (*Pulsatilla patens* (L.) Mill. s.l.),
- цибуля ведмежа (*Allium ursinum* L.),

- золотомушка червоночуба (*Regulus ignicapillus* (Temminck, 1820),
- мідянка звичайна (*Coronella austriaca* (Laurenti, 1768),
- голуб-синяк (клинтух) (*Columba oenas* (Linnaeus, 1758),
- дятел білоспинний (*Denrocopos leucotos* (Bechstein, 1803),
- дятел трипалий (*Picoides tridactylus* (Linnaeus, 1758),
- журавель сірий (*Grus grus* (Linnaeus, 1758),
- зміїд блакитноногий (*Circaetus gallicus* (Gmelin, 1788),
- лелека чорний (*Ciconia nigra* (Linnaeus, 1758),
- орлан-білохвіст (*Haliaeetus albicilla* (Linnaeus, 1758),
- пугач звичайний (*Bubo bubo* (Linnaeus, 1758),
- сова болотяна (*Asio flammeus* (Pontoppidan, 1763),
- тетерук євразійський (*Tetrao tetrax* (Linnaeus, 1758),
- шуліка рудий (*Milvus milvus* (Linnaeus, 1758),
- вечірниця руда (*Nyctalus noctula* (Schreber, 1774),
- кажан пізній (*Eptesicus serotinus* (Schreber, 1774),
- лось європейський (*Alces alces* (Linnaeus, 1758),
- рись (*Lynx lynx* (Linnaeus, 1758),
- тхір лісовий (*Mustela putorius* (Linnaeus, 1758).

На території надлісництва відмічені наступні рідкісні види рослин та тварин Бернської конвенції:

- меч-трава болотна (*Cladium mariscus* (L.) Pohl s.l.),
- сон розкритий (*Pulsatilla patens* (L.) Mill. s.l.),
- мідянка звичайна (*Coronella austriaca* (Laurenti, 1768),
- дятел білоспинний (*Denrocopos leucotos* (Bechstein, 1803),
- дятел трипалий (*Picoides tridactylus* (Linnaeus, 1758),
- журавель сірий (*Grus grus* (Linnaeus, 1758),
- зміїд блакитноногий (*Circaetus gallicus* (Gmelin, 1788),
- лелека чорний (*Ciconia nigra* (Linnaeus, 1758),
- орлан-білохвіст (*Haliaeetus albicilla* (Linnaeus, 1758),
- пугач звичайний (*Bubo bubo* (Linnaeus, 1758),
- сова болотяна (*Asio flammeus* (Pontoppidan, 1763),
- тетерук євразійський (*Tetrao tetrax* (Linnaeus, 1758),
- шуліка рудий (*Milvus milvus* (Linnaeus, 1758),
- вечірниця руда (*Nyctalus noctula* (Schreber, 1774),
- кажан пізній (*Eptesicus serotinus* (Schreber, 1774),
- рись (*Lynx lynx* (Linnaeus, 1758).

На території надлісництва відмічені наступні рідкісні види рослин та тварин з списку регіональних рідкісних, зникаючих видів рослин, грибів та тварин, які потребують охорони у Волинській області:

- латаття біле (*Nymphaea alba* L.),
- латаття сніжно-біле (*Nymphaea candida* J. Presl & C. Presl).

На території надлісництва виділено репрезентативні ділянки та особливо цінні захисні ділянки лісу, які репрезентують усе різноманіття типових та рідкісних біотопів. Планова діяльність на цих ділянках не проводиться. Також для збереження рідкісних видів рослин, тварин, оселищ та угруповань рослин Зеленої книги України на території надлісництва створено ряд природно-заповідних об'єктів, зокрема ландшафтний заказник загальнодержавного значення, ботанічний заказник загальнодержавного значення, лісовий заказник загальнодержавного значення, загальнозоологічні заказники місцевого значення, ландшафтний заказник місцевого значення, лісовий заказник місцевого значення, ботанічні пам'ятки природи місцевого значення та заповідне урочище.

На ділянках планової діяльності відсутні рідкісні види рослин та тварин, що охороняються згідно Бернської конвенції, Європейського червоного списку, Червоної книги

України та Списку регіональних рідкісних, зникаючих видів рослин, грибів та тварин, які потребують охорони у Волинській області. Переважна більшість рідкісної фауни та флори відмічена у природно-заповідному фонді надлісництва, також виділені охоронні зони у місцях гніздування/токовищ птахів, зокрема для лелеки чорного (*Ciconia nigra* (Linnaeus, 1758) охоронна зона, радіусом не менше 500 м та тетерука євразійського (*Tetrao tetrix* (Linnaeus, 1758) – 300 м. На території надлісництва не встановлено місць гніздування зміїд блакитноногий (*Circaetus gallicus* (Gmelin, 1788), орлан-білохвіст (*Haliaeetus albicilla* (Linnaeus, 1758), пугач звичайний (*Bubo bubo* (Linnaeus, 1758), сова болотяна (*Asio flammeus* (Pontoppidan, 1763) та шуліка рудий (*Milvus milvus* (Linnaeus, 1758).

Для збереження рідкісних видів рослин, зокрема верби чорничної (*Salix myrtilloides* L.), вовчого лика пахучого (*Daphne cneorum* L.), гніздівки звичайної (*Neottia nidus-avis* (L.) Rich.), зозульок Фукса (*Dactylorhiza fuchsii* (Druce) Soó), журавлини дрібноплодої (*Vaccinium microcarpum* (Turcz. ex Rupr.) Schmalh.), лілії лісової (*Lilium martagon* L.), любки дволистої (*Platanthera bifolia* (L.) Rich.), меч-трави болотної (*Cladium mariscus* (L.) Pohl s.l.), плауна річного (*Lycopodium annotinum* L.), сна розкритого (*Pulsatilla patens* (L.) Mill. s.l.), цибулі ведмежої (*Allium ursinum* L.), рекомендована охоронна зона не менше 50 м або у межах біотопу, також забороняється проведення окремих лісогосподарських заходів, зокрема забороняється проведення суцільних рубок та кінцевого прийому поступових рубок.

Після проведення планової діяльності, на ділянках проводять лісовідновлення згідно чинної нормативно-правової бази. Створені молоді насадження формуються за праобразом корінних типів лісу притаманних для території надлісництва.

3.7. Ідентифікація належності лісових територій до пралісів, квазіпралісів і природних лісів

Під час проведення післяпроектного моніторингу у надлісництві встановлювали належність ділянок планової діяльності до пралісів, квазіпралісів і природних лісів. Для ідентифікації використовували «Методику визначення належності лісових територій до пралісів, квазіпралісів та природних лісів».

На ділянках планової діяльності на території надлісництва відсутні насадження, які можуть належати до пралісів, квазіпралісів і природних лісів.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного післяпроективного моніторингу у Маневицькому надлісництві філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України» (Висновки з ОВД № 21/01-7350/1 від 02.12.2024 р. (філія «Городоцьке лісове господарство» ДП «Ліси України»), у 2025 році можна зробити наступні висновки:

1. На території надлісництва заплановано проведення суцільно-лісосічних рубок головного користування на у 6 лісництвах, зокрема Борове, Городоцьке, Градиське, Лишнівське, Новорудське та Троянівське.

2. На території надлісництва на ділянках планової діяльності трапляються наступні біотопи (за НКБУ) – Д1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена, Д1.8 Антропогенні широколистяні ліси, Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної, Д2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної та Д2.6 Антропогенні хвойні ліси.

3. Об'єкт Смарагдової мережі Stokhid-Nobel (UA0000168) частково охоплює територію надлісництва – Новорудське і Лишнівське лісництва. На території надлісництва в об'єкті Смарагдової мережі Stokhid-Nobel (UA0000168) не планується проводити планову діяльність на ділянках понад 1 га. Ділянки планової діяльності безпосередньо не примикають до цього об'єкта Смарагдової мережі.

4. Об'єкт Смарагдової мережі Cherevaskyi Lis (UA0000262) – частково охоплює територію надлісництва – Борове лісництво. На території надлісництва в об'єкті Смарагдової мережі Cherevaskyi Lis (UA0000262) проводити планову діяльність на ділянках понад 1 га не планується. Ділянки планової діяльності безпосередньо не примикають до цього об'єкта Смарагдової мережі.

5. Вплив планової діяльності на види та оселища в об'єктах Смарагдової мережі Stokhid-Nobel (UA0000168) та Cherevaskyi Lis (UA0000262) є відсутнім або нейтральним.

6. На ділянках планової діяльності відсутні рідкісні види рослин та тварин, що охороняються згідно Бернської конвенції, Європейського червоного списку, Червоної книги України та Списку регіональних рідкісних, зникаючих видів рослин, грибів та тварин, які потребують охорони у Волинській області. Переважна більшість рідкісної фауни та флори відмічена у природно-заповідному фонді надлісництва, також виділені охоронні зони у місцях гніздування/токовиць птахів. Вплив планової діяльності на рідкісні види тварин та рослин на території надлісництва відсутній або нейтральний.

7. На території надлісництва зафіксовано 3 рослинних угруповань Зеленої книги України у 14 виділах. Планована діяльність не проводитиметься безпосередньо у примикаючі виділах до рослинних угрупованнями Зеленої книги України. Вплив планової діяльності на рослинні угруповання на території надлісництва відсутній або нейтральний.

8. Після проведення планової діяльності, на ділянках проводять лісовідновлення згідно чинної нормативно-правової бази. Створені молоді насадження формуються за праобразом корінних типів лісу притаманних для території надлісництва.

9. Під час ідентифікації не виявлено належності лісових територій до пралісів, квазіпралісів і природних лісів на ділянках планової діяльності, обстежених у 2025 р.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конвенція про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (Берн, 1979 рік). – Київ: Міністерство охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України, 1998. – 76 с.
2. Національний каталог біотопів України / за ред. А. А. Куземко, Я. П. Дідуха, В. А. Онищенко, Я. Шеффера. – Київ: ФОП Клименко Ю. Я., 2018. – 442 с.
3. Червона книга України. Рослинний світ / під заг. ред. Я. П. Дідуха. – Київ: Глобалконсалтинг, 2009. – 911 с.
4. Червона книга України. Тваринний світ / за ред. І. А. Акімова. – Київ: Глобалконсалтинг, 2009. – 600 с.
5. Зелена книга України. Рідкісні і такі, що перебувають під загрозою зникнення, та типові природні рослинні угруповання, які підлягають охороні/ під заг. ред. Я. П. Дідуха. – Київ: Альтерпрес, 2009. – 448 с.
6. Резолюція 8 (2012) до Бернської конвенції. – www.coe.int за пошуком «Species and habitats check lists for there porting under Resolution No 8. (2012)».
7. Технічні документи щодо Смарагдової мережі <https://www.coe.int/en/web/bern-convention/emerald-network>– за запитом «Reference Portal for the Reporting under Resolution No. 8 (2012)».
8. Куземко А., Садогурська С., Василюк О. Тлумачний посібник оселищ Резолюції №4 Бернської Конвенції, що знаходяться під загрозою і потребують спеціальних заходів охорони. – Київ, 2017. – 124 с.
9. Природно-заповідний фонд України: територія та об'єкти загальнодержавного значення. – Київ: ЦЕОІ, 2009. – 332 с.
10. Атлас рослин-індикаторів і типів лісорослинних умов Українського Полісся / під ред. В. П. Краснова. – Новоград-Волинський: НОВОград, 2009. – 488 с.
11. Explanatory Notes and Guide lines for the period 2013-2018. Part 1: The Report Format Field-By-Field Guidance / T-Pvs/Pa (2017) Convention On The Conservation Of European Wildlife And Natural Habitats. Group of Expertson Protected Areas and Ecological Networks. 8th meeting 27-28 September 2017. – 109 p.
12. Interpretation Manual of the habitats listed in Resolution No.4 (1996)/ Group of Expertson Protected Areas and Ecological Networks. 2015.
13. Наказ Міндовкілля «Про затвердження переліків видів рослин та грибів, що заносяться до Червоної книги України (рослинний світ), та видів рослин та грибів, що виключені з Червоної книги України (рослинний світ)» № 111 від 15.02.2021 р.
14. Наказ Міндовкілля «Про затвердження переліків видів тварин, що заносяться до Червоної книги України (тваринний світ), та видів тварин, що виключені з Червоної книги України (тваринний світ)» № 29 від 19.01.2021 р.
15. Перелік рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, та типових природних рослинних угруповань, які підлягають охороні і заносяться до Зеленої книги України. – Наказ Міндовкілля від 17.12.2020 р. № 368.
16. Проект організації і розвитку лісового господарства філії «Городоцьке лісове господарство» Державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України» Волинської області. Пояснювальна записка. – Ірпінь: ВО «Укрдержліспроект», 2023.

Додатки додаються у звіті для службового користування